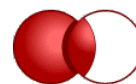

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: + 387 (0) 33 221632, www.saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

(Bosanski jezik)

**JAVNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI BUDŽETA
FEDERACIJE BIH
ZA 2003.GODINU**

Sarajevo, septembar 2004. godine

SADRŽAJ

UVOD	1
1. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	3
2. MIŠLJENJE REVIZORA	5
3. GLAVNI NALAZI I PREPORUKE	11
3.1 Osvrt na preporuke iz prethodnih revizija	11
3.2 Sistem internih kontrola.....	11
3.3 Trezor	13
3.4 Planiranje i izvršenje budžeta	14
3.4.1 Planiranje Budžet Federacije Bosne i Hercegovine za 2003. godinu .	14
3.4.2 Izvršenje Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2003. godinu.	16
3.4.2.1 Prihodi i primici Budžeta FBiH za 2003. godinu	16
3.4.2.2 Rashodi i izdaci Budžeta FBiH za 2003. godinu	20
3.4.2.3 Finansijski rezultat.....	32
3.5 Nabavka	33
3.6 Sredstva, potraživanja i obaveze	34
3.6.1 Novčana sredstva	34
3.6.2 Kratkoročna potraživanja i plasmani	36
3.6.3 Dugoročne obaveze	37
3.6.4 Popis imovine, potraživanja i obaveza na dan 31.12.2003. godine....	40
4. ZAKLJUČNE KONSTATACIJE	43

UVOD

Ovim Javnim izvještajem o izvršenoj reviziji Budžeta FBiH za 2003. godinu dajemo sumirani pregled rezultata iz izvršenih revizija finansijskih izvještaja i finansijskih transakcija federalnih institucija i organa odnosno revidiranih subjekata.

Ured za reviziju Budžeta/proračuna u FBiH je na osnovu Godišnjeg plana i programa rada za 2004. godinu izvršio reviziju finansijskih izvještaja 26 korisnika Budžeta FBiH za 2003. godinu. Pored navedenog, a u skladu sa planom i programom, vršena je i revizija finansijskih izvještaja korisnika Budžeta kantona, javnih preduzeća i izvanbudžetskih fondova, a što će biti prezentirano u Godišnjem izvještaju o radu za 2004. godinu.

Revizija je izvršena na osnovu ovlaštenja i u skladu sa Zakonom o reviziji Budžeta u FBiH i INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Revizijom je obuhvaćeno ispitivanje usaglašenosti sa zakonima i propisima poslovanja korisnika budžeta, datim im ovlaštenjima, instrukcijama i uputama u vezi sa prikupljanjem i korištenjem javnih prihoda, isplatom javnih rashoda i pravilnim korištenjem javnih zaliha, kao i ocjenu ispravnosti donesenih odluka menadžmenta, organizovanje poslovnih funkcija i način osiguranja i ostvarivanja uspješnosti u cjelokupnom poslovanju.

Revizijski nalazi i preporuke dati su u konačnim izvještajima o izvršenoj reviziji po pojedinim budžetskim korisnicima sa konkretnim revizijskim mišljenjem u skladu sa međunarodnim standardima revizije. Konačni izvještaji o izvršenoj reviziji, na osnovu kojih je sačinjen ovaj izvještaj, su prije dostavljanja odborima Parlamenta bili upućeni korisnicima budžeta na uvid i očitovanje. Primjedbe koje su bile osnovane i dokumentovane inkorporirane su u konačan izvještaj, međutim može se konstatovati da većina primjedbi i prigovora nije prihvaćena iz razloga što iste nisu dokumentovane odnosno iste su se svodile na obrazlaganje, pojašnjenje ili pravdanje konstatovanih nedostataka.

Nakon dostavljanja konačnih izvještaja odborima Parlamenta FBiH isti su objavljeni na našoj Internet stranici www.saifbih.ba.

Smatramo da nalazi i preporuke datih u predmetnom izvještaju pružaju poreskim obveznicima objektivnu informaciju o potrošnji javnih sredstava, a Parlamentu FBiH i pouzdan i realan pokazatelj finansijskih kretanja kao i osnovu za preduzimanje potrebnih aktivnosti u cilju povećanja efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti u javnom sektoru.

1. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

U skladu sa članom 8. Zakona o reviziji Budžeta u FBiH («Službene novine FBiH « br. 48/99) i u skladu sa INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima (« Službene novine FBiH « br. 06/01) Ured za reviziju Budžeta/proračuna u FBiH (u daljem tekstu Ured) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i finansijskih transakcija Budžeta FBiH odnosno korisnika budžeta.

Predmet revizije su bili finansijski izvještaji za 2003. godinu (bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o izvršenju budžeta, izvještaj o novčanom toku) te usklađenost poslovanja Vlade FBiH, ministarstava te drugih budžetskih korisnika sa zakonskom i podzakonskom regulativom.

Cilj revizije finansijskih izvještaja je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o tome da li su finansijski izvještaji pripremljeni u skladu sa svom zakonskom važećom regulativom. Revizija je planirana i izvršena sa ciljem: pribavljanja realne osnove da li finansijski izvještaji odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju 2003. godine; da li su preduzete sve mjere za osiguranje, ubiranje i čuvanje javnih prihoda; da li su se Vlada FBiH, ministarstva i ostali korisnici budžeta pridržavali zakona i instrukcija te da li su isplate javnih rashoda ili korištenje javnih prihoda vršene po odgovarajućim ovlaštenjima i za svrhe za koje je dato ovlaštenje.

Također cilj revizije je postizanje transparentnosti u radu, kao i javna odgovornost menadžmenta za zakonitost rada, uspješno i efikasno obavljanje, odnosno sprovođenje postavljenih ciljeva.

U skladu sa INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima, revizija je planirana na način da se revizija obavi kvalitetno odnosno ekonomično, efikasno i djelotvorno i u vremenski datom okviru. Revizija je obuhvatila procijenu organizacije i funkcionisanja sistema internih kontrola, procjenu imovinskog i finansijskog stanja Budžeta FBiH, poslovanje Vlade FBiH, ministarstava i drugih korisnika budžeta, provjeru izvora finansiranja i izvršenja budžeta za 2003. godinu, te finansijske transakcije i njihova zakonska usklađenost i dokumentovanost. Budući da smo reviziju obavili na bazi uzorka i da je inače revizija podložna inherentnom riziku, postoji mogućnost da neke pogreške i nepravilnosti mogu ostati neotkrivene.

Ured je u ostvarivanju svoje funkcije pored vršenja provjere, također, i davao preporuke za dalji rad, sa posebnim naglaskom na što efikasniju i ekonomičniju zaštitu imovine i trošenju sredstava, kao i stvaranje podloge za uvođenje, primjenu i što efikasniji rad interne kontrole.

2. MIŠLJENJE REVIZORA

U skladu sa Godišnjim planom i programom rada za 2004. godinu Ured je izvršio reviziju finansijskih izvještaja 26 korisnika Budžeta FBiH za 2003. godinu, što je 45,61 % od ukupnog broja korisnika federalnog budžeta. Navedene revizija izvršene su u periodu od marta do jula 2003. godine. U odnosu na prethodnu godinu planirana je i izvršena revizija manjeg broja korisnika Budžeta FBiH iz razloga što je Ured svojim naprijed navedenim programom rada u 2004. godini predvidio veći broj revizija javnih preduzeća i izvanbudžetskih fondova. Međutim, treba naglasiti da je od ukupno planiranih sredstava Budžeta FBiH za 2003. godinu u iznosu od 1.217.400.000,00 KM revidirano 1.145.468.170,00 KM ili 94,09 %. Odabir korisnika budžeta koji su revidirani izvršen je na osnovu: značajnosti i veličine, iznosa sredstava odobrenog Budžetom za 2003. godinu kao i da li su isti revidirani u prethodnom periodu i datom mišljenju o finansijskim izvještajima.

Po izvršenoj reviziji, sačinjeni su izvještaji o reviziji, koji su u skladu sa propisanom zakonskom procedurom dostavljeni korisnicima budžeta na očitovanje. U ostavljenom roku, od ukupno 26 revidiranih subjekata očitovalo se 23. Osnovane primjedbe inkorporirane su u konačan izvještaj o izvršenoj reviziji, međutim može se konstatovati da većina primjedbi i prigovora nije prihvaćena iz razloga što iste nisu dokumentovane odnosno iste su se svodile na obrazlaganje, pojašnjenje ili pravdanje konstatovanih nedostataka.

Mišljenja o finansijskim izvještajima korisnika budžeta data su u skladu sa prihvaćenim standardima revizije odnosno INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima, a ista imaju opšte značenje:

Bezuslovno mišljenje se daje kada je revizor zadovoljan u svim materijalnim pogledima odnosno kada smatra da finansijski izvještaji daju fer i istinit prikaz njegovog poslovanja.

Isticanje predmeta se daje kada revizor smatra da određene informacije treba posebno istaći odnosno skrenuti pažnju na iste, s tim da se iskazuju odvojeno od datog mišljenja.

Uslovno mišljenje daje se kada se revizor ne slaže ili kada postoji sumnja o jednoj ili više pozicija u finansijskim izvještajima, koje su značajne ali nisu bitne za razumjevanje finansijskih izvještaja.

Nepovoljno mišljenje daje se kada revizor nije u mogućnosti oblikovati mišljenje u vezi finansijskih izvještaja, uzimajući ih u cjelini, zbog

neslaganja koje je tako bitno da ono ugrožava prezentovano stanje u mjeri da uslovno mišljenje u nekim određenim stavkama ne bi bilo odgovarajuće. Davanje ovog mišljenja jasno ukazuje da finansijski izvještaji nisu fer iskazani, a jasno i sažeto se navode sva pitanja neslaganja.

Suzdržano mišljenje se daje kada revizor nije u mogućnosti izraziti mišljenje u pogledu finansijskih izvještaja uzimajući ih u cjelini, zbog nejasnoća ili ograničenja u djelokrugu revizije.

Pregled datih mišljenja po revidiranim korisnicima budžeta, kao i očitovanje subjekata revizije, daje se u slijedećoj tabeli:

R. br	Naziv korisnik budžeta	Iskazano mišljenje					Očitovanje subjekta revizije
		Bezuslovno	Isticanje predmeta	Uslovno	Nepovoljno	Suzdržano	
1	Budžet Federacije BiH				x		Da
2.	Ured predsjednika FBiH			x			Da
3.	Ured potpredsjednika FBiH			x			Da
4.	Ured potpredsjednika FBiH			x			Da
5.	Vlada FBiH			x			Da
6.	Zajedničke službe organa i tijela FBiH				x		Da
7.	Federalno ministarstvo odbrane/obrane				x		Da
8.	Vojska FBiH				x		Da
9.	Federalno ministarstvo unutrašnjih/unutarnjih poslova				x		Da
10.	Federalno ministarstvo pravde			x			Da
11.	Kazneno popravni zavodi			x			Da
12.	Federalno ministarstvo finansija/financija				x		Da
13.	Carinska uprava				x		Da
14.	Poreska7porezna uprava FBiH			x			Da
15.	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije			x			Da
16.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija			x			Da
17.	Direkcija za civilnu avijaciju			x			Da
18.	Federalno ministarstvo izbjeglica i raseljenih osoba			x			Da
19.	Federalno ministarstvo socijalne politike			x			Ne
20.	Federalno ministarstvo zdravstva			x			Ne
21.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke/znanosti			x			Da
22.	Federalno ministarstvo kulture i sporta/športa			x			Ne
23.	Federalno ministarstvo trgovine			x			Da
24.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okoliša			x			Da
25.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva			x			Da
26.	Federalno ministarstvo za pitanje boraca/branitelja i invalida rata				x		Da
Ukupno				18	8		23Da/ 3Ne

Kao što se vidi iz naprijed navedene tabele u izvještajima o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2003. godinu, kod 26 korisnika Budžeta FBiH, dato je 8 nepovoljnih i 18 uslovnih mišljenja. Bezuslovnih mišljenja, bezuslovnih mišljenja sa isticanjem predmeta i suzdržanih mišljenja nije bilo

Struktura datih mišljenja u izvještajima o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2003. godinu korisnika federalnog budžeta, kao i u prethodne tri godine, daje se u slijedećoj tabeli:

Mišljenje	2000. godina		2001. godina		2002. godina		2003. godina	
	broj	%	broj	%	broj	%	Broj	%
Bezuslovno	1	3,8	2	5,7	0	0	0	0
Isticanje predmeta	2	7,7	3	8,6	3	8,1	0	0
Uslovno	19	73,1	24	68,5	16	43,2	18	69,2
Nepovoljno	2	7,7	3	8,6	18	48,7	8	30,8
Suzdržano	2	7,7	3	8,6	0	0	0	0
Ukupno	26	100	35	100	37	100	26	100

Kao što se vidi iz navedene tabele, broj nepovoljnih mišljenja u odnosu na prethodnu godinu je smanjen, a istovremeno je povećan broj uslovnih mišljenja. Međutim, treba naglasiti da nepovoljno mišljenje o finansijskim izvještajima za 2003. godinu ima određen broj korisnika Budžeta FBiH (Federalno ministarstvo odbrane i Vojska FBiH; Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida obrambeno oslobodilačkog/domovinskog rata; Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova; Federalno ministarstvo finansija; Carinska uprava i Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH) koji imaju značajan uticaj na budžet i izvršenje budžeta (odobrena sredstva za finansiranje istih čine preko 75% Budžeta FBiH za 2003. godinu) i da su isti imali nepovoljno mišljenje u prethodnoj godini (dio i za 2001. godinu).

GLAVNI NALAZI I PREPORUKE

3. GLAVNI NALAZI I PREPORUKE

3.1 Osvrt na preporuke iz prethodnih revizija

Na osnovu izvještaja o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2003. godinu i usklađenosti poslovanja sa zakonskim propisima, konstatovano je da, u najvećem dijelu korisnici budžeta koji su revidirani, nisu postupili po datim preporukama odnosno nisu otklonili utvrđene nepravilnosti i nedostatke konstatovane prethodnim revizijama ili su iste samo djelimično realizovali. Posebno ističemo neuspostavljanje adekvatnog i funkcionalnog sistema internih kontrola, kao i nedosljednu primjenu Zakona o budžetima/proračunima u FBiH, Zakona o izvršenju budžeta FBiH za 2003. godinu, Zakona o Trezoru FBiH kao i Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika u tijelima uprave FBiH.

Pored naprijed navedenog, također, nisu otklonjeni propusti odnosno nije u cjelosti postupljeno po datim preporukama koje se odnose na: popis imovine potraživanja i obaveza; dosljednu primjenu Uredbe o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova; donošenje pisanih procedura u cilju namjenskog i ekonomičnog trošenja sredstava (gorivo, reprezentacija, telefon ...); evidentiranja u Glavnoj knjizi Trezora obaveza po vanjskom dugu kao i deponovanih novčanih sredstava na podračunu Federacije-Računa za servisiranje vanjskog duga u Centralnoj banci BiH; popis potraživanja u Trezoru, kao i utvrđivanje prava i obaveza po osnovu osnivačkog uloga u bankama i preduzećima i evidentiranje istih u Glavnoj knjizi Trezora u skladu sa konstatovanim stanjem.

3.2 Sistem internih kontrola

U skladu sa važećim propisima za uspostavu efikasnog sistema interne kontrole kod budžetskih korisnika odgovoran je menadžment, kako bi se istim osiguralo dosljedno primjenjivanje zakona i propisa. U funkcionisanju sistema internih kontrola kod budžetskih korisnika posebna je naglašena uloga Federalnog ministarstva finansija, koje je u skladu sa Zakonom o budžetima/proračunima u FBiH i Zakonom o Trezoru u FBiH, pored odgovornosti za funkcionisanje sistema internih kontrola unutar samog ministarstva, nadležno za propisivanje procedura za unutrašnju kontrolu korisnicima budžeta kao i kontrolu

računovodstvenih dokumenata istih. Također, Federalno ministarstvo finansija je trebalo propisati način nadzora nad upotrebom budžetskih sredstava od strane korisnika budžeta u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta/proračuna FBiH za 2003. godinu i vršiti isti.

Na osnovu izvršene revizije finansijskih izvještaja kod budžetskih korisnika, konstatovano je da nije ili da je djelimično uspostavljen adekvatan sistem internih kontrola, odnosno da Federalno ministarstvo finansija nije u potpunosti postupilo u skladu sa zakonskim propisima u pogledu donošenja odgovarajućih akata i provođenjem nadzora nad upotrebom budžetskih sredstava od strane korisnika budžeta. Ne funkcionisanje sistema internih kontrola kod korisnika budžeta, kao i nepotpune kontrola računovodstvenih dokumenata i nadzora nad upotrebom budžetskih sredstava od strane Federalnog ministarstva finansija, imalo je za posljedicu nastanak određenih materijalno značajnih grešaka u poslovanju i finansijskim izvještajima kako kod samog ministarstva tako i kod ostalih korisnika budžeta. Ne funkcionisanje sistema internih kontrola odrazilo se na: planiranje budžetskih sredstava; nenamjensko trošenje budžetskih sredstava kao i trošenje sredstava u većem iznosu od budžetom odobrenih; praćenje i naplata vlastitih prihoda; nepoduzimanje adekvatnih mjera za naplatu potraživanja; neevidentiranje dugoročnih obaveza u Glavnoj knjizi Trezora; ne usaglašenost stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem imovine, obaveza i potraživanja; ne vođenje propisanih pomoćnih evidencija odnosno usaglašavanje istih sa Glavnom knjigom Trezora kao i vršenje nabavke roba, vršenja usluga i ustupanju radova u skladu sa procedurama propisanim Uredbom.

Nedostatak adekvatnog sistema internih kontrola u Federalnom ministarstvu finansija posebno je prisutan u Sektoru za trezor i Sektoru za budžet. Za izvršavanje određenih poslova iz nadležnosti ovih sektora (plaćanje, povrat pogrešno uplaćenih sredstava, korištenje sredstava odobrenih od strane Vlade FBiH, davanje instrukcija za korisnike budžeta) nisu donesene pisane procedura o načinu korištenja budžetskih sredstava i izvršenju budžeta, a što je uticalo na efikasnost rada istih, praćenje izvršenja Budžeta za 2003. godinu kao i namjensko trošenje budžetskih sredstva od strane korisnika budžeta. Uzimajući u obzir značaj navedenih sektora u postupku donošenja i izvršenja budžeta, potrebno je da isti u potpunosti obavljaju poslove iz svojih nadležnosti propisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalnog ministarstva finansija, kao i da isti donesu pisane procedure i instrukcija o načinu korištenja budžetskih sredstava od strane korisnika iz svoje nadležnosti.

Nadzor nad upotrebom budžetskih sredstava, koja su predviđena za korisnike prema usvojenom budžetu i njihovom zakonskom trošenju, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalnog ministarstva finansija trebala bi da obavlja Grupa za internu reviziju i kontrolu. Navedena Grupa u revidiranoj godini svoje aktivnosti je provodila na osnovu naloga rukovodioca Federalnog ministarstva finansija, međutim ista nije prethodno donijela Godišnji plan i programa rada, tako da se nije mogla potvrditi opravdanost izbora budžetskih korisnika, predmeta kontrole odnosno revizije kao i broj izvršenih kontrola odnosno revizija u toku godine. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, izuzetnu ulogu i značaj navedene grupe, kao i da je uposlen samo jedan od planirana tri izvršioca, smatramo da Federalno ministarstvo finansija nije u skladu sa ovlaštenjima odnosno zakonskim propisima preduzelo sve mjere u cilju nadzora nad upotrebom i kontrole utroška budžetskih sredstava od strane korisnika.

Skrećemo pažnju da je u izvještajima o izvršenoj reviziji u prethodne tri godine konstatovano nefunkcionisanje sistema interne kontrole posebno u Federalnom ministarstvu finansija i u tom smislu su date preporuke menadžmentu da uspostavi iste, po kojima nije u potpunosti postupljeno.

Potrebno je da radi efikasnog poslovanja, pravovremenog i pouzdanog finansijskog izvještavanja i usklađenosti sa postojećim zakonima i propisima, Federalno ministarstvo finansija u skladu sa zakonskim propisima donese pisane procedure za unutrašnju kontrolu kao i da korisnici budžeta u potpunosti uspostave adekvatan sistem internih kontrola,

Da Grupa za internu reviziju i kontrolu svoje aktivnosti obavlja na temelju utvrđenog programa i plana rada (godišnjeg i mjesečnog) sa tačno utvrđenim prioritetnim zadacima kako u Federalnom ministarstvu finansija tako i kod drugih budžetskih korisnika, a sve u skladu sa Zakonom o Trezoru, Zakonom o budžetima/proračunima u FBiH kao i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalnog ministarstva finansija.

3.3 Trezor

Trezor je organizovan kao osnovna organizaciona jedinica unutar Federalnog ministarstva finansija kao Sektor za trezor, u kome je sistematizovano 55 izvršioca a popunjeno 41. Revizijom smo konstatovali

da trezorski načina rada, nije praćen pravovremenim donošenjem odgovarajućih korisničkih priručnika, pravilnika i instrukcija od samog početka njegovog instaliranja, što potvrđuje i činjenica da je tek u septembru 2002. godine donešeno Uputstvo o izvršenju budžeta sa Jedinostvenog računa Trezora, dok Pravilnik o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH nije ni sada izmijenjen u smislu prilagođavanja forme i sadržaja propisanih iskaza za potrebe izvještavanja o rezultatima izvršenja budžeta, načinu rada Trezora. Pored navedenog, uputstva i instrukcije koje su davane od strane Federalnog ministarstva finansija odnosno Sektora za Trezor nisu davane pravovremeno odnosno nije se kontinuirano pratila primjena istih s ciljem da se u slučaju nastanka problema u primjeni kod korisnika budžeta poduzmu na vrijeme adekvatne mjere (potraživanja, interne transakcije, zatvaranje poslovne godine...).

Također je konstatovano da nije uspostavljena adekvatna međusobna povezanost pojedinih grupa i sektora u Federalnog ministarstva finansija, zatim između Sektora za Trezor i budžetskih korisnika i unutar budžetskih korisnika, što je imalo uticaja na funkcioniranje odnosno rad Trezora. Prilikom revizije kod korisnika budžeta, kod kojih je instalirana radna stanica uočena je nedovoljna obučenost odnosno osposobljenost izvršilaca koji rade neposredno na radnim stanicama kako u radu na računaru tako i korištenju instaliranog programa.

Imajući u vidu da baza podataka Trezora raspolaže mnogobrojnim podacima, koji se mogu koristiti i selektirati iz samog sistema i kao takvi poslužiti za sastavljanje izvještaja i informacija prilagođenih potrebama korisnika, potrebno je da Federalno ministarstvo finansija kontinuirano provodi aktivnosti na obuci uposlenih (kako u Federalnom ministarstvu finansija tako i kod drugih korisnika), izradi korisničkih priručnika i uputstava. Navedeno je potrebno radi uspostavljanja efektivnog i efikasnog rada trezora u cilju upravljanja i nadzora nad korištenjem javnih sredstava.

3.4 Planiranje i izvršenje budžeta

3.4.1 Planiranje Budžet Federacije Bosne i Hercegovine za 2003. godinu

Budžet FBiH za 2003. godinu donesen je od strane Visokog predstavnika 16.12.2002. godine, s tim da je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine donio isti u martu 2003. godine kao i Zakon o izvršenju budžeta FBiH za 2003. godinu. Finansijski planovi izvanbudžetskih

fondova kako je to propisano članom 24. Zakona o budžetima/proračunima u FBiH nisu priloženi uz usvojeni Budžet FBiH za 2003. godinu.

Budžet FBiH za 2003. godinu sastoji se od:

R. br.	Opis	Budžet za 2003. godinu
1	2	3
I	Prihodi i finansiranje (II + V)	1.217.400.000
II	Prihodi i primici	1.108.400.000
III	Izdaci	1.217.400.000
IV	Deficit (III-II)	109.000.000
V	Pokriće deficita (1+2 - 3)	109.000.000
1.	Kreditni od međunarodnih finansijskih institucija	124.300.000
2.	Grant	24.700.000
3.	Neto korištena sredstva sukcesije	40.000.000

U fiskalnoj 2003. godini nije vršen rebalans budžeta i ako se isti u skladu sa zakonskim propisima trebao donijeti uzimajući u obzir ostvarene prihode i primitke, zaključke Vlade FBiH o smanjenju odnosno povećanju rashoda kao i izvršene preraspodijele.

Vlada FBiH je Zaključkom, od 13.03.2003. godine, u cilju rješavanja odnosno izmirenja zaostalih neizmirenih obaveza iz prethodne godine (2002. godine) Federalnom ministarstvu odbrane, kao i ostalim korisnicima budžeta, odobrila isplatu istih na teret Budžeta 2003. godine, s tim da korisnici poduzmu mjere štednje na materijalnim i drugim troškovima, a Vlada FBiH se obavezala da će sve to uzeti u obzir prilikom donošenja rebalansa budžeta. Također, Zaključkom Vlade FBiH, od 27.03.2003. godine, u cilju usklađivanja rashoda sa ostvarenim prihodima, smanjeni su određeni tekući rashodi korisnika budžeta u iznosu od 10 %, međutim naknadno je izuzeto Federalno ministarstvo odbrane od primjene ovog Zaključka. U skladu sa Zakonom o Vladi FBiH, ista nije mogla o navedenim pitanjima rješavati u formi zaključka već odlukom. Finansijski efekat po osnovu povećanja i smanjenja rashoda i izdataka po navedenim zaključcima nije se mogao utvrditi iz razloga što nije prezentirana relevantna dokumentacija od strane Vlade FBiH kao i Federalnog ministarstva finansija koje je zaduženo za realizaciju istih. O smanjenju tekućih rashoda po Zaključku Vlade FBiH, Federalno ministarstvo finansija nije pravovremeno obavijestilo korisnike budžeta, a što je imala uticaja na realizaciju navedenog zaključka odnosno ukupnog finansijskog efekta.

Vezano za donošenje odluka o unutrašnjoj preraspodjeli sredstava, uvidom u prezentiranu dokumentaciju nismo bili u mogućnosti potvrditi da

su preraspodjele sredstva odobrene na osnovu ušteta, a u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta FBiH za 2003. godinu. Od strane nadležne službe, Federalnog ministarstva finansija, nije prezentirana dokumentacija na osnovu koje bi se mogao utvrditi broj odobrenih preraspodjela, način utvrđivanja ušteta, iznos odobrenih sredstava preraspodjelom kao i da se vodi adekvatna evidencija o istim. Posebno ističemo preraspodjele odobrene Federalnom ministarstvu odbrane i Vojsci FBiH.

Dio donesenih odluka, koje se odnose na odobrenu preraspodjelu sredstva u 2003. godine, donesen je i objavljen u Službenim novinama FBiH po isteku fiskalne godine, odnosno dio odluka o preraspodjeli izvršen je prije stupanja na snagu tj. prije objavljivanja u Službenim novinama FBiH, što nije u skladu Zakonom o budžetima/proračunima u FBiH i Uredbom o računovodstvu budžeta/proračuna u FBiH.

Smatramo da se navedenim zaključcima kao i izvršenim preraspodjelama vršilo uravnoteženje Budžeta, koje se u skladu Zakona o budžetu/proračunu u FBiH provodi putem izmjena i dopuna Budžeta, po postupku propisanom za donošenje Budžeta tj. usvajanjem od strane Parlamenta FBiH. U najvećem broju slučajeva odobrene preraspodjele odnosno podneseni zahtjevi za preraspodjelu od strane korisnika budžeta, su posljedica neadekvatnog načina izrade i donošenja Budžeta za 2003. godinu. Na navedene nedostatke je ukazivano i u prethodnim revizijama i davane su preporuke po kojima nije postupljeno.

Potrebno je da se prilikom izrade, donošenja kao i uravnoteženja Budžeta FBiH u potpunosti primjenjuju odredbe Zakona o budžetima/proračunima u FBiH,

Da se preraspodjele sredstava vrše u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta FBiH kao i da se navedenim zakonom utvrde izdaci na kojima se može ostvariti ušteta, izdaci koji se mogu finansirati iz ostvarenih ušteta kao i dozvoljeni iznos preraspodjela .

3.4.2 Izvršenje Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2003. godinu

3.4.2.1 Prihodi i primici budžeta FBiH za 2003. godinu

Prihodi, primici kao i finansiranje u 2003. godini, iskazani su u ukupnom iznosu od 1.051.202.031,99 KM, što je 166.197.986,01 KM odnosno 13,65 % manje u odnosu na plan. Značajno je napomenuti da u odnosu na prethodnu godinu isti su manji za 16,56 %.

Struktura iskazanih prihoda, primitaka i finansiranja sa indeksima ostvarenja, iskazana u konsolidovanim finansijskim izvještajima, daje se u narednoj tabeli:

Red. broj	Opis	Budžet 2003. godina	Ostvareno u 2002. godini	Ostvareno u 2003. godini	Index 5/3	Indeks 5/4
1	2	3	4	5	6	7
Prihodi , primici i finansiranje (A+B)		1.217.400.000	1.259.771.442	1.051.202.031	86,35	83,44
A. Prihodi i primici (od 1 do 4)		1.133.100.000	1.045.556.089	1.013.429.154	89,44	96,92
1.	Prihodi od poreza	1.008.400.000	929.675.199	902.737.295	89,52	97,10
2.	Neporezni prihodi	100.000.000	103.945.588	89.497.879	89,50	86,10
3.	Grant Evropske zajednice	24.700.000	11.935.302	21.188.668	85,78	177,53
4.	Primici			5.312	-	-
B. Finansiranje (= 5)		84.300.000	214.215.353	37.772.877	44,81	17,63
5.	Dugoročni krediti i zajmovi	84.300.000	214.215.353	37.772.877	44,81	17,63

U odnosu na plan odnosno na ostvarenje u prethodnoj godini kao što se iz prethodne tabele vidi, jedino kod grantova zabilježen porast, dok je kod ostali prihoda ostvarenu u manjem iznosu.

Vežano za prilog i odliv sredstava na Jedinostveni račun Trezora (u daljem tekstu JRT), konstatovano je da se nije postupilo u skladu sa Zakonom o Trezoru u dijelu uplate: vlastitih prihoda, sredstava po osnovu privatizacije – ESCROW račun kao i donacija i kredita uplaćenih na transakcijske račune (podračune) budžetskih korisnika koji nisu iskazivani u sklopu JRT.

Direkcija za civilnu avijaciju, dio vlastitih prihoda u iznosu od 5.050.414,00 KM, nije u skladu sa zakonskim propisima uplatila na JRT i iskazala u Glavnoj knjizi Trezora, već na poseban transakcijski račun. Pored navedenog i ako je data preporuka u prethodnoj reviziji, priliv sredstava u revidiranoj godini, po osnovu privatizacije, - ESCROW račun i kamate na novčana sredstva koja se nalaze na navedenom računu, u iznosu od 2.853.751,58 KM nije iskazan u Glavnoj knjizi Trezora odnosno na odgovarajućim pozicijama prihoda. Navedeni prihodi, kao ni utrošak sredstva od strane Direkcije za civilnu avijaciju u iznosu od 4.952.293,00 KM sa naprijed navedenog transakcijskog računa, nisu iskazani u konsolidovanim finansijskim izvještajima. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju nismo se mogli uvjeriti da je nad korištenjem naprijed navedenih sredstava vršen adekvatan nadzor od strane Federalnog ministarstva financija.

U revidiranoj godini sa depozitnog računa, iz tekućeg priliva, izvršen je povrat više ili pogrešno uplaćenih prihoda u iznosu od 707.883,44 KM. Povrat je vršen na osnovu Zakona o izvršenju budžeta za 2003. godinu, Zakona o Trezoru u FBiH i Pravilnika o načinu uplate javnih

prihoda budžeta i izvanbudžetskih fondova na teritoriji FBiH. Međutim, prethodno, Federalno ministarstvo financija nije posebnim Pravilnikom odredilo procedure povrata više ili pogrešno uplaćenih prihoda, a što je bilo obavezno u skladu sa Zakonom o Trezoru u FBiH (u toku revizije prezentiran radni materijal navedenog Pravilnika).

Prihodi od poreza

Struktura prihodi od poreza, iskazanih u konsolidovanim finansijskim izvještajima, prikazani su u slijedećoj tabeli:

R. br.	Opis	Budžet 2003. godina	Ostvareno u 2002. godini	Ostvareno u 2003. godini	Index (5/3)
1	2	3	4	5	6
1.	Porez na dobit pojedinaca i preduzeća	18.000.000	7.905.349	19.689.160	109,38
2.	Doprinos za socijalnu zaštitu		1.175	3.625	
3.	Porez na prodaju dobara i usluga			8.732	
4.	Poseban porez(akcize) na domaće proizvode	115.000.000	99.742.745	90.450.888	78,65
5..	Poseban porez (akcize) na uvozne proizvode	371.800.000	329.347.000	317.982.789	85,53
6.	Uvozne pristojbe (carine)	503.600.000	492.678.930	474.602.101	94,24
Ukupno prihodi od poreza (od 1 do 6)		1.008.400.000	929.675.199	902.737.295	89,52

U odnosu na plan, kao što je navedeno u prethodnoj tabeli, iskazan je značajan pad prihodi od poreza, što je posebno izraženo kod posebnih poreza na domaće i uvozne proizvode (u procentu većem od 14 %). Uvidom u dokumentaciju, a uzimajući u obzir naprijed navedeno odstupanje prihoda u odnosu na plan, nismo se mogli u toku revizije uvjeriti da se kontinuirano u toku revidirane godine pratilo ostvarenje prihoda odnosno analizirali razlozi odstupanja u odnosu na plan i u skladu sa tim poduzimale adekvatne mjere u cilju ostvarenja plana.

Carine i ostale uvozne pristojbe kao i poseban porez (akcize) na uvozne proizvode evidentiraju se u Glavnoj knjizi Trezora na jednoj poziciji prihoda - Uvozne pristojbe na međunarodnu trgovinu i transakcije, u skladu sa Pravilnikom o načinu uplate javnih prihoda budžeta i izvanbudžetskih fondova na teritoriji FBiH. Iako se u Carinskoj upravi vodi evidencija o carinskim dadžbinama, koja se dostavlja Federalnom ministarstvu finansija, smatramo da se ovakvim načinom evidentiranja gubi mogućnost praćenja priliva prihoda budžeta po izvorima iz kojih potiču, od strane Federalnom ministarstvu finansija, odnosno mogućnost pravovremenog preduzimanja mjera u slučaju odstupanja u odnosu na plan.

Neporezni prihodi

Struktura neporeznih prihodi iskazanih u konsolidovanim finansijskim izvještajima, daje se u slijedećoj tabeli:

R. br.	Opis	Budžet 2003. godina	Ostvareno u 2002. godini	Ostvareno u 2003. godini	Index (5/3)
1	2	3	4	5	6
Ukupno neporezni prihodi (a+b+c)		100.000.000	103.945.588	89.497.879	89,50
a) Prihodi od poduzetničke aktivnosti i imovine		41.800.000	52.230.648	37.804.107	90,44
b) Naknade i takse i prihodi od pružanja javnih usluga		52.200.000	46.731.190	43.820.892	83,95
1.	Administrativne takse	13.500.000	10.904.954	10.461.167	77,49
2.	Sudske takse	1.300.000	124.505	352.783	27,14
3.	Ostale budžetske naknade	8.400.000	10.255.978	6.346.716	75,56
4.	Posebne naknade i takse	8.400.000	8.896.411	8.298.439	98,79
5.	Prihodi od sopstvene djelatnosti	20.600.000	16.549.342	17.776.610	86,29
6.	Ostali neporezni prihodi			585.177	
c) Novčane kazne		6.000.000	4.983.750	7.872.880	131,21

Najveće odstupanje neporeznih prihoda u odnosu na plan ostvareno je kod naknada, taksi i prihoda od pružanja javnih usluga 16,05 %, s tim da je u strukturi istih najveće smanjenje iskazano kod sudskih i administrativnih taksi.

Po izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja kod budžetskih korisnika, konstatovano je da se od strane istih ne preduzimaju adekvatne mjere za naplate ovih prihoda, kao i da se pomoćne knjige potraživanja ne usaglašavaju sa Glavnom knjigom Trezora, odnosno ne vode, a što su isti obavezni u skladu sa Zakonom o Trezoru FBiH i njegovim podzakonskim aktima. Navedeni problem je naročito evidentan po uspostavi Trezora (dio budžetskih korisnika smatra da je to obaveza Trezora iz čega se zaključuje da isti nisu upoznati sa zakonskim i podzakonskim aktima o radu Trezora), a naročito prisutnom kod: Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH; Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova; Kazneno popravnih zavoda; Federalnog ministarstva pravde; Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH; Porezne uprave; Federalnog ministarstva trgovine; Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije kao i Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Posebno ističemo, da se potraživanja od kupaca ne vode u skladu sa Uputstvom o izvršenju budžeta sa Jedinstvenog računa Trezora, a što je i prethodnom revizijom konstatovano, kako od strane korisnika budžeta tako i Sektora za trezor-Grupa za računovodstvo. Od ukupno iskazanih vlastitih prihoda 13.152.655,57 KM iznos od 4.200.530,34 KM ili 31,94 %

nije evidentiran po korisnicima budžeta, što znači da nije od strane istih izvršeno usaglašavanje potraživanja u pomoćnim knjigama sa Glavnom knjigom Trezora, a upućuje na neadekvatan odnos budžetskih korisnika prema prihodima od sopstvene djelatnosti. Navedeno ne usaglašavanje, uzimajući u obzir i prethodnu godinu u kojoj je također konstatovan isti nedostatak, kao i neizvršeni popis potraživanja po navedenom osnovu, ima značajan uticaj na istinito i tačno stanje potraživanja iskazanih u finansijskim izvještajima.

Potrebno je da se svi javni prihodi i primici kao i vlastiti prihodi uplaćuju na Jedinstveni račun trezora i evidentiraju u Glavnoj knjizi Trezora po izvorima iz kojih potiču, u skladu sa Zakonom o budžetima/proračunima u FBiH i Zakonu o Trezoru u FBiH.

Da se u skladu sa članom 24. Zakona o Trezoru u FBiH donese Pravilnik kojim se određuju procedure povrata više ili pogrešno uplaćenih prihoda.

Da se obezbijedi potpuna i tačna evidencija javnih prihoda po vrstama u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima.

Da se kontinuirano prati priliv prihoda, uz utvrđivanje mogućih odstupanja i predlaganja mjera za poboljšanje stanja, ako to zahtijevaju okolnosti, u cilju realizacije člana 33. Zakona o budžetima/proračunima u FBiH, odnosno da korisnici budžeta poduzimaju adekvatne mjere u cilju blagovremene naplate potraživanja od strane kupaca te utuženje istih.

3.4.2.2 Rashodi i izdaci budžeta FBiH za 2003. godinu

Ukupno iskazani izdaci u 2003. godini u iznosu od 1.126.302.680,00 KM i predstavljaju 92,52 % planiranih sredstva budžetom. Ukupno ostvarene izdataka čine izdaci za: tekuće grantove 40,44 %; plaće, doprinose poslodavca i naknade troškova zaposlenih 32,02 %; kamate i inozemni dug 14,33%; materijal i usluge 8,92%; kapitalni izdaci 2,70%; otplata domaćih pozajmljivanja 0,89% i tekuća rezerva 0,70 %.

Struktura rashoda i izdataka, iskazana u knjigovodstvenoj evidenciji i konsolidovanim finansijskim izvještajima, prikazana je u slijedećoj tabeli:

R. br.	Opis	Budžet 2003. godina	Ostvareno u 2002. godini	Ostvareno u 2003. godini	Index (5/3)
1	2	3	4	5	6
UKUPNO (A+ B)		1.217.400.000	1.285.619.594	1.126.302.680	92,52
A. UKUPNO IZDACI (I+II+III)		1.217.400.000	1.209.058.360	1.116.302.680	91,70
I TEKUĆI IZDACI (a+b+c+d+e+f)		1.170.145.220	1.164.097.675	1.077.937.640	92,12
a.) Plaće i naknade troškova zaposlenih (od 1 do 3)		331.656.849	456.602.855	329.522.770	99,36
1.	Bruto plaće i naknade	270.288.760	302.834.731	267.250.191	98,88
2.	Otpremnina za zbrinjavanje viška zaposleni Vojsci	-	94.040.000	-	-
3.	Naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika	61.368.089	59.728.124	62.272.579	101,5
b) Doprinosi poslodavca (= 4)		31.170.934	33.537.779	31.055.178	99,63
4.	Doprinosi poslodavca	31.170.934	33.537.779	31.055.178	99,63
c) Izdaci za materijal i usluge (od 5 do 13)		103.713.247	78.113.871	100.462.114	96,87
5.	Putni troškovi	9.345.120	4.450.897	6.105.161	65,33
6.	Izdaci za energiju	9.627.080	7.427.945	10.765.148	111,8
7.	Izdaci za komunalne usluge	8.337.760	9.143.306	12.154.189	145,8
8.	Nabavka materijala	35.181.897	28.256.330	32.200.746	91,52
9.	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	8.322.830	5.964.189	9.770.049	117,4
10.	Unajmljivanje imovine i opreme	4.720.970	3.771.574	4.881.832	103,4
11.	Izdaci za tekuće održavanje	9.722.490	5.025.547	8.430.267	86,71
12.	Osiguranje, bankarske i usluge platnog prometa	1.680.290	1.934.707	634.446	37,76
13.	Ugovorne usluge	16.774.810	12.139.376	15.520.276	92,52
d) Ukupno tekući grantovi (od 14 do 19)		459.304.190	497.743.842	455.491.612	99,17
14.	Grantovi drugim nivoima Vlade	81.750.000	74.861.636	80.703.817	98,72
15.	Grantovi pojedincima	318.210.000	356.017.463	317.791.624	99,87
16.	Grantovi neprofitnim organizacijama	22.344.190	24.682.706	21.524.801	96,33
17.	Subvencije javnim preduzećima	33.000.000	37.749.961	33.767.258	102,3
18.	Subvencije privatnim preduzećima	-	-	41.000	-
19.	Transfer za povrat više uplaćenih carina	4.000.000	4.432.076	1.663.112	41,58
e) Izdaci za kamate i ostale naknade (od 20 do 22)		244.300.000	98.099.328	161.405.966	66,07
20.	Izdaci za otplate inozemne dugova i kamata	204.300.000	98.099.328	160.412.412	78,52
21.	Korištena sredstva sukcesije-pozajmica ESCROW	40.000.000	-	-	-
22.	Kamata na domaće pozajmljivanje	-	-	993.554	-
II KAPITALNI IZDACI (od 23 do 24)		40.854.780	37.476.302	30.458.916	74,55
23.	Nabavka stalnih sredstava	35.854.780	32.787.768	25.563.117	71,30
24.	Pozajmljivanje i učešće u dionicama	5.000.000	4.688.534	4.895.799	97,92
III TEKUĆA REZERVA		6.400.000	7.484.383	7.906.124	123,5
B. OTPLATA PRIMLJENIH KREDITA (od 25 do 27)		-	76.561.234	10.000.000	-
25.	Otplate dugova primljenih kroz Državu	-	46.661.234	-	-
26.	Otplate domaćeg pozajmljivanja	-	29.900.000	-	-
27.	Otplata pozajmice sa ESCROW	-	-	10.000.000	-

Konstatovani propusti kod planiranja budžeta, na koje je ukazano i ovom i prethodnim revizijama, a koji se u najvećem dijelu odnose na

propuste prilikom planiranja izdataka u realnim iznosima na osnovu relevantne dokumentacije na zakonom propisanim pozicijama, kao što se vidi iz naprijed navedene tabele, imali su uticaja na praćenje izvršenja budžeta, realno iskazivanje finansijskog rezultata kao i značajna odstupanja između planiranih i stvarnih izdataka. Više planirani izdaci, odnosno nerealno planirani izdaci, u toku fiskalne godine su se prilikom preraspodjela, odobrenih od strane Vlade FBiH, tretirali kao ušteda i koristili za pokriće više stvorenih, a neplaniranih obaveza.

U naprijed iskazanim rashodima i izdacima evidentirana su prekoračenja budžeta u 2003. godini iskazana u iznosu od 16.483.750,19 KM. Od strane korisnika budžeta, koji su iskazali prekoračenja, ista nisu u knjigovodstvenim evidencijama evidentirana na odgovarajućim pozicijama rashoda, u skladu sa zakonskim propisima, već na osnovu Zaključka Vlade FBiH evidentirana su na poziciji «Neraspoređeni višak prihoda i rashoda – 2003. godini». Iskazani iznos prekoračenje ne može se potvrditi, a kao jedan od razloga navodimo što je prilikom revizije finansijskih izvještaja Federalnog ministarstva odbrane i Vojske FBiH konstatovano da isti na dan 31.12.2003. godine, nisu evidentirali obaveza u iznosu od 503.122,23 KM, a za koji iznos se povećava iskazano prekoračenje.

Prekoračenje po budžetskim korisnicima prikazano je u slijedećoj tabeli:

R.br.	Budžetski korisnik	Prekoračenje
1.	Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata	10.783.434,46
2.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	1.595.435,76
3.	Vojska Federacije Bosne i Hercegovine	1.278.968,30
4.	Vlada Federacije	1.154.282,82
5.	Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova	758.409,05
6.	Kazneno popravni zavodi	232.709,20
7.	Federalno ministarstvo odbrane	208.028,42
8.	Poreska uprava	191.542,10
9.	Carinska uprava	103.707,05
10.	Federalni zavod za statistiku	60.882,60
11.	Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH	39.102,43
12.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	24.577,68
13.	Federalna novinska agencija	20.403,95
14.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okoliša	12.279,35
15.	Federalno ministarstvo zdravstva	3.260,00
16.	Institucija ombudusmena	3.000,00
17.	Komisija za traženje nestalih	2.990,85
18.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	2.582,80
19.	Federalni meteorološki zavod	2.473,56
20.	Federalna direkcija civilne avijacije	2.415,61
21.	Ured Predsjednika FBiH	1.811,00
22.	Federalno ministarstvo nauke i obrazovanja	810,80
23.	Federalna direkcija robnih rezervi	392,40
24.	Ured za geodetske i imovinsko pravne poslove	250,00
Ukupno		16.483.750,19

Iskazano ukupno prekoračenje, prema prezentiranoj dokumentaciji, ostvareno je na poziciji tekućih grantova 12.567.230,06 KM, izdataka za materijal i usluge 3.268.749,84 KM, kapitalnih izdataka 335.139,00 KM i plaća i naknada u iznosu od 312.631,29 KM.

Prekoračenje budžeta, u najvećem dijelu, iskazano je kod korisnika budžeta koji su iskazali prekoračenje i u 2002. godini, a koja su po Zaključka Vlade FBiH od 13.03.2003. godine izmirena na teret odobrenog budžeta za 2003. godinu svakog budžetskog korisnika. Po navedenom zaključku nisu postupili budžetski korisnici u dijelu koji se odnosi na poduzimanje mjera štednje u tekućoj godini radi izmirenja više stvorenih obaveza u prethodnoj godini, kao ni Vlada FBiH, koja se obavezala da u postupku donošenja rebalansa budžeta za 2003. godinu uzme u obzir vanredno povećanje troškova, a što je u skladu sa zakonskim propisima bila obavezna.

Također napominjemo da je Vlada FBiH, odobrila da se najveći dio prekoračenja iz 2003. godine isplati na teret budžeta 2004. godine, a da prethodno nisu obezbijedena adekvatna sredstva za njihovo finansiranje u skladu sa zakonskim propisima. Smatramo da će navedeno imati uticaja i na ostvarenje Budžeta za 2004. godinu, u koliko se ne poduzmu adekvatne mjere u skladu sa zakonskim propisima.

Na stvaranje obaveza u iznosu većem od odobrenog uticalo je i ispunjenje zakonom odnosno podzakonskim aktom utvrđenih obaveza koje nisu u realnom iznosu planirane, a što je posebno evidentno kod Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata, kada su u pitanju invalidnine.

Potrebno je da se ukoliko u toku fiskalne godine dođe do povećanja izdataka, postupi u skladu sa zakonskim propisima tj. da se izvrši uravnoteženje budžeta snižavanjem predviđenih izdataka ili pronalaženjem novih prihoda.

Rashodi od internih transakcija iz internih poslovnih odnosa između federalnih budžetskih korisnika iskazani su u iznosu od 786.790,16 KM, a u najvećem dijelu se odnose na izdatke po osnovu reprezentacije 529.098,30 KM (prema evidenciji Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH). Evidentiranje navedenih transakcija propisano je Uputstvom o procesuiranju transakcija iz internih poslovnih odnosa, po kome nisu u potpunosti postupali korisnici budžeta, a ni Federalno ministarstvo finansija - Sektor za Trezor nije vršio adekvatan nadzor nad istim, zbog čega je na kraju fiskalne godine utvrđena razlika između internih prihoda i internih rashoda u iznosu od

49.759,16 KM. Navedene transakcije zatvorene su od strane Sektora za trezor na osnovu instrukcije date od strane rukovodioca, bez prethodnog konstatovanog osnova nastanka transakcije odnosno vrste transakcije kod korisnika budžeta, što nije u skladu sa zakonskim propisima i što može imati uticaja na finansijske izvještaje.

Potrebno je da se preispita Uputstvo o procesuiranju transakcija iz internih poslovnih odnosa, u cilju jasnog definisanja vrste internih transakcija, kao i da se od strane Sektora za trezor kontinuirano prati primjena istog.

Tekući izdaci iskazani su u iznosu od 1.077.937.640,00 KM. Strukturu navedenih troškova čine: izdaci za plaće i naknade troškova zaposlenih 30,57 %; izdaci za doprinose na teret poslodavca 2,88 %; izdaci za materijal i usluge 9,32 %; tekući grantovi 42,26 % i izdaci za kamate i otplate vanjskog duga 14,97 %.

Bruto plaće, naknade troškova zaposlenih i doprinosi poslodavca iskazani su u iznosu od 360.577.948,00 i u odnosu na planirane ostvareni su 99,38 %, međutim u odnosu na namjenski odobrena sredstva iskazano je prekoračenje u iznosu od 312.631,29 KM. Po izvršenim revizijama finansijskih izvještaja korisnika budžeta konstatovana je nedosljedna primjena zakonskih i podzakonskih akata u dijelu koji se odnosi na obračun plaća i naknada.

Osnovni koeficijenti, koje korisnici budžeta moraju primjenjivati prilikom obračuna plaća, propisani su Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH (u daljem tekstu Zakon o radnim odnosima), osim u određenim slučajevima kada se posebnim federalnim zakonima mogu propisati i drugačiji koeficijenti za određena radna mjesta. Međutim, konstatovano je da određen broj korisnika nije postupio u skladu sa navedenim zakonskim propisima, već na osnovu internog akta, vrši se povećanje plaća dodjeljivanjem koeficijenata više stručne spreme uposlenicima koji imaju nižu stručnu spremu. Isplata dodatka na plaću, koji se odnosi na uslove rada i ovlaštenja vrši se bez prethodno donesenog akta od strane Vlade FBiH, na osnovu internog akta na koji Vlada FBiH nije dala suglasnost, u procentu većem od zakonom dozvoljenog, a isti se najčešće isplaćuje svim uposlenicima, a što je konstatovano kod Federalnog ministarstva odbrane, Vojske federacije i Carinske uprave. Također je konstatovano da se u Vojsci FBiH i Federalnom ministarstvu odbrane, dosljedno ne primjenjuje odredba Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u FBiH, koja se odnosi na uvećanje plaće po osnovu minolog rada.

Izdaci za prekovremeni rad iskazani su u neto iznosu od 615.145,77 KM (bruto 1.039.411,80 KM) i to kod 28 korisnika budžeta. Prilikom uvođenju prekovremenog rada, kao i isplata istog veći dio korisnika budžeta nije postupio u skladu sa članom 67. Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika tijela uprave FBiH, zbog čega se nije mogla potvrditi opravdanost angažovanja radnika za rad duži od punog radnog vremena, kao i da je prije uvođenja istog iskorištena mogućnost preraspodjele radnog vremena i radnika. Navedeno je naročito izraženo kod Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, Carinske uprave, Federalnog ministarstva trgovine, Federalnog ministarstva finansija i Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Potrebno je da se obračun plaća, dodatka na plaću koji se odnosi na posebne uslove rada i uvećanje plaće po osnovu minulog rada vrši u skladu sa Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, odnosno važećim zakonskim propisima i Kolektivnim ugovorom za službenike organa uprave i sudske vlasti u FBiH.

Da se prekovremeni rad odobrava u skladu sa Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, odnosno važećim zakonskim propisima, s tim da se prethodno razmotri mogućnost preraspodjele radnog vremena.

Izdaci za materijal i usluge iskazani su u iznosu od 100.462.114,00 KM i u odnosu na raspoloživa sredstva ostvareno je prekoračenje u iznosu od 3.268.749,84 KM. Prilikom raspolaganja ovim sredstvima od strane korisnika budžeta nisu dosljedno primjenjivane uredbe, odluke i zaključci doneseni od strane Vlade FBiH, a također u najvećem broju slučajeva nisu donošene pisane procedure o načinu i pravu korištenja sredstava.

Naknade za putne troškove, a posebno putni troškovi u inostranstvo, priznavani su i isplaćivani u većem broju slučajeva bez prethodno podnesenog pismenog izvještaja i ovjerenog od strane naredbodavca u skladu sa Uredbom o naknadama za putne troškove (Vlada FBiH, Federalno ministarstvo pravde i Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH). Navedeno je bitno, da bi se potvrdila opravdanost putovanja kao i nosioc troškova, iz razloga što u nekim slučajevima dio ili sve troškove službenog putovanja snosi organizator putovanja.

Troškovi telefonskih i poštanskih usluga iskazani u iznosu od 6.696.001,69 KM. Vlade FBiH donijela je Zaključak o ograničenju

troškova korištenja službenih mobilnih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave, koji nije dosljedno primjenjivan od strane korisnika budžeta. Imajući u vidu iznos ukupnih troškova iskazanih u knjigovodstvenoj dokumentaciji i finansijskim izvještajima kao i broj korisnika budžeta koji je ostvario ove izdatke (50) smatramo da je bitno da se dosljedno primjenjuje naprijed navedeni zaključak, a u cilju racionalnijeg i ekonomičnijeg korištenja javnih sredstava.

Izdaci za gorivo, održavanje vozila i materijal za opravku vozila predstavljaju značajnu stavku u ukupnim troškovima, a iskazani iznos od 8.587.746,68 KM nije se mogao potvrditi iz razloga što se navedeni izdaci nisu evidentirali na propisanim pozicijama (evidentirani i na druge pozicije u okviru izdataka za materijal i usluge). U izvještajima o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja konstatovano je da najveći broj korisnika budžeta ne vrši kontrola utroška goriva na osnovu evidencije o korištenju službenih vozila (pređenom broju kilometara).

Također, ističemo da nisu donešene pisane procedure o načinu i pravu korištenja službenih vozila, što je imalo za posljedicu netransparentno korištenje istih i neadekvatnu kontrolu vozila koja su data drugim korisnicima (službenicima) na korištenje. Ovakav način raspolaganja vozilima imao je uticaja na troškove održavanja službenih vozila.

Potrebno je da se naknade za službeno putovanje priznaju i isplaćuju u skladu sa Uredbom o naknadama za putne troškove sa uredno podnesenim izvještajem o izvršenom putovanju, a posebno službenom putovanju u inostranstvo.

Da svi budžetski korisnici dosljedno primjenjuju Zaključak o ograničenju troškova korištenja mobilnih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave.

Da se donesu pisane procedure o načinu i pravu korištenja službenih vozila, vršenju kontrole utroška goriva, kao i da se u cilju smanjenja troškova održavanja istih uspostaviti adekvatnu kontrolu nad korištenjem i održavanjem.

Izdaci za reprezentaciju ostvareni su u iznosu od 1.289.155,30 KM. Na ugostiteljske usluge izvršene od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH (evidentirane na Izdacima za nabavku materijala) odnosi 529.098,30 KM, a na izdatke po navedenom osnovu fakturisane od strane drugih 760.057,00 KM. Izvršenim revizijama finansijskih izvještaja budžetskih korisnika za 2003. godinu, kao i prethodnih godina, utvrđeno je da nisu donesene pisane procedure o načinu (pravo, kada i ko može koristiti reprezentaciju) korištenja sredstava reprezentacije i da veći broj korisnika nije postupio po

preporukama datim u prethodnim revizijama. Vežano za pružanje ugoditeljskih usluga od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, konstatovano je da ovakav način evidentiranja usluga (kod Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH na izdacima za nabavku materijala a kod korisnika budžeta na internim transakcijama koje se ne iskazuju u finansijskim izvještajima) kao i samo pružanje usluga (u slučaju nedostatka sredstava na odgovarajućoj poziciji za navedene namjene o pružanju usluge odlučuje rukovodilac Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH) nije transparentno kako u pogledu iskazivanja stvarnih izdataka po navedenom osnovu u finansijskim izvještajima, tako i mogućnosti korištenja ovih usluga od strane svih korisnika budžeta.

Potrebno je da se pisanim procedurama reguliše način korištenja sredstava reprezentacije, kao i da se budžetom za fiskalnu godinu utvrdi koji budžetski korisnici i u kolikom iznosu mogu koristiti ugoditeljske usluge od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, a koja bi na osnovu istog planirala potrebna sredstva za navedene namjene.

Izdaci unajmljivanja imovine i opreme iskazani su u iznosu od 4.881.832,00 KM, od čega se na izdatke za unajmljivanja prostora ili zgrada odnosi 3.197.199, 97 KM. Revizijom je utvrđeno da nadležni organi kao ni budžetski korisnici koji su unajmili prostor u revidiranoj ili prethodnim godinama, nisu poduzimane adekvatne mjere radi trajnog i cjelovitog rješavanja ovog problema, a sve u cilju racionalizacije ovih troškova. Također, je konstatovano da su u objektima koji su vlasništvo FBiH, smješteni organi i institucije drugih nivoa vlasti kao i stranke, a u isto vrijeme unajmljuje se prostor i plaća naknada za smještaj federalnih organa. Posebno ističemo probleme vezane za smještaj federalnih organa čije je sjedište u skladu sa zakonskim propisima u Mostaru, iz razloga što se nismo mogli uvjeriti da se od strane nadležnih organa poduzimaju adekvatne mjere za trajno i cjelovito rješavanje smještaja, a imajući u vidu i da je dio federalnih organa koji se nalaze u Mostaru smješten u unajmljenim prostorima na različitim lokacijama.

Potrebno je da se u cilju racionalizacije troškova unajmljivanja imovine, efikasnijeg i funkcionalnijeg rada organa i institucija od strane nadležnih organa poduzmu adekvatne mjere za trajno i cjelovito rješavanje smještaja federalnih organa i institucija.

Naknade po osnovu ugovora o djelu i ugovora o privremenim i povremenim poslovima iskazani su u neto iznosu od

1.562.596,29 KM (bruto 2.220.513,73 KM). Revizijom kod korisnika budžeta, konstatovano je da se zaključivanje ugovora o djelu odnosno ugovora o privremenim poslovima vrši i bez prethodno utvrđenih kriterija u pogledu načina angažovanja stručnih lica kao i poslova koji se mogu obavljati na osnovu istih, a vodeći računa o zakonskim propisima. Skrećemo pažnju na dio konstatovanih nedostataka a koje se odnose na: zaključivanje ugovora za poslove koji su iz nadležnosti organa; zaključivanje ugovora sa uposlenicima a koji su u pojedinim slučajevima obavljali navedene poslove u toku redovnog radnog vremena; isplata naknade bez podnošenja izvještaja o izvršenom poslu kao i angažovanje stručnih lica bez provedenih procedura.

Potrebno je da se ugovore o djelu i ugovori o privremenim i povremenim poslovima zaključuju u opravdanim slučajevima a u skladu sa Zakonom o obligacijama i Zakonom o ranim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, odnosno da se izbor stručnih lica sa kojima se zaključuje ugovor vrši na transparentan način, sa unaprijed utvrđenim kriterijima.

Tekući grantovi iskazani su u iznosu od 455.491.612,00 KM i u odnosu na raspoloživa sredstva u budžetu iskazano je prekoračenje u iznosu od 12.567.230,06 KM. Navedeno prekoračenje iskazali su: Federalno ministarstvo za pitanje boraca u iznosu od 10.783.434,46 KM (transfer za invalidnine i izuzetno materijalno obezbijedenje); Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva 1.593.795,60 KM i Vlada FBiH 190.000,00 KM (transfer za političke stranke i udruženjima građana). Pored naprijed navedenog utvrđeno je da u svim slučajevima nije se vršio adekvatan nadzor nad namjenskim korištenjem sredstava u skladu sa usvojenim programima i izvještavala Vlada FBiH o načinu korištenju sredstava, u skladu sa Zakonom o izvršenju Budžeta FBiH za 2003. godinu, a što se odnosi pored naprijed navedenih budžetskih korisnika i na Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica; Federalno ministarstvo kulture i sporta, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Federalno ministarstvo zdravstva.

Naknade za povrat više naplaćenih carina iskazane su u iznosu od 1.663.112,00 KM što je u odnosu na planirana sredstva manje za 58,42 % a raspoloživa 41,16 %. Uzimajući u obzir navedena odstupanja, nepostojanje podzakonskog akta koji reguliše procedure povrata više ili pogrešno uplaćenih javnih prihoda (a što je zakonska obaveza Federalnog ministarstva finansija) kao i ne prezentiranja adekvatnih evidencija o ukupnim obavezama po navedenim osnovama, nije se moglo potvrditi da su sve obaveze po navedenim osnovama i realizovane.

Potrebno je da ministarstva nadležna za realizaciju tekućih transfera realizuju iste u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta FBiH, odnosno po programima utroška sredstva usvojenim od strane Vlade FBiH.

Da se podzakonskim aktima reguliraju procedure za povrat više i pogrešno uplaćenih javnih prihoda sa Jedinstvenog računa Trezora FBiH, u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH.

Izdaci za kamate i ostale naknade iskazani su u iznosu od 161.405.966,00 KM, što je u odnosu na plan manje za 33,93 %. Pored značajnog odstupanja u odnosu na plan (realnost planiranja), u navedenim izdacima (pored kamate na vanjski dug i kamate na domaće pozajmljivanje) je iskazana, kako u planu tako i u izvršenju, otplata vanjskog duga, što nije u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, jer su se isti trebali posebno planirati i iskazati na poziciji «Izdaci-Vanjske otplate».

Također, treba napomenuti da izdaci za otplatu i kamatu po vanjskom dugu, iskazani u iznosu od 160.412.412,00 KM u Glavnoj knjizi trezora i finansijskim izvještajima nisu usaglašeni sa Izvještajem o realizaciji plana otplate vanjskog duga FBiH za 2003. godinu, za iznos od 111.458,00 KM. Navedene obaveze evidentirane su u visini iznosa prenesenih (deponovanih) sredstava sa JRT na Podračun Federacije-Račun za servisiranje vanjskog duga u Centralnoj banci BiH, a ne po osnovu relevantne dokumentacije o nastanku obaveze kao i plaćanja iste iz deponovanih sredstava sa navedenog podračuna, što je i jedan od razloga navedenog odstupanja.

Servisiranje obaveza po vanjskom dugu nije vršeno u skladu sa Zakonom o vanjskom dugu FBiH i Planu otplate obaveza FBiH po vanjskom dugu za 2003. godinu, jer je dio obaveza po vanjskom dugu plaćen iz budžeta a isti je trebao da se plati iz sredstava krajnjih korisnika. Ovdje posebno ističemo da Investicijska banka FBiH d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu IB FBiH) nije sva prikupljena sredstva, koja su se trebala koristiti za otplatu vanjskog duga, po osnovu komisionih kredita uplatila u budžet i ako je to utvrđeno ugovorima o komisionu. Od strane IB FBiH, a na osnovu Zaključku Vlade FBiH (od 21.03.2003. godine, za period od 01.01.2002. godine do 31.12.2003. godine), izvršeno je prebijanje obaveza Vlade FBiH i IB FBiH iz sredstava kredita u komisionu u iznosu od 17.708.935,05 KM (na 2002. godinu iznos od 8.429.141,17 KM a na 2003. godinu 9.279.793,88 KM). Iznos kompenziranih obaveza Vlade FBiH čine: neisplaćene obaveze iz ranijih godina prema poduzećima za održavanje puteva u iznosu od 14.921.021,08 KM; obaveze po kreditu Vlade prema Gazexsport Moskva 166.154,06 KM; kamate po kreditu za nabavku radara za

kontrolu letenja Aerodrom Sarajevo 268.744,37 KM; refundacija troškova za službeni put u Kanadu 40.799,04 KM; sudske takse za tužbu po komisionim poslovima 245.939,43 KM; skladištenje i obezbjeđenje traktora (Ugovor o lizingu–Japan) 35.511,17 KM i obračunata naknada za bankarske usluge po komisionim poslovima 2.030.765,90 KM. Uzimajući u obzir da obaveze Vlade FBiH, čije je prebijanje izvršeno od strane IB FBiH, nisu bile planirane Budžetom za 2003. godinu i nisu u skladu sa zakonskim propisima iskazane u Glavnoj knjizi trezora i finansijskim izvještajima što značajno utiče na realnost i tačnost iskazanog poslovanja u konsolidovanim finansijskim izvještajima.

Zbog naprijed navedenog (neadekvatnog planiranja; načina evidentiranja obaveza; ne usaglašenosti Izvještaja o realizaciji Plana za 2003. godinu i knjigovodstvenih evidencija) kao i zbog činjenice da podaci iskazani u pomoćnim evidencijama i u glavnoj knjizi nisu međusobno uporedivi (ukupan vanjski dug nije evidentiran u glavnoj knjizi Trezora), iskazani izdaci (otplata i kamata) po osnovu vanjskom dugu u Glavnoj knjizi trezora i finansijskim izvještajima ne mogu se potvrditi.

Potrebno je da se izdaci po osnovu vanjskog duga (kamata i glavnica) evidentiraju u periodu kada je obveza i nastala a prema standardnim budžetskim klasifikacijama,

Da se servisiranje vanjskog duga vrši u skladu sa članom 7. Zakona o vanjskom dugu FBiH, odnosno da Federalno ministarstvo finansija servisiranje vanjskog duga vrši u skladu sa ineditificiranim izvorima prihoda.

Da se sa prikupljenim sredstvima po osnovu otplata kredita datih u komisijon Investicijskoj banci FBiH d.o.o. Sarajevo, raspolaže u skladu sa zaključenim ugovorima o komisijonu i ista koriste za utvrđene namjene .

Izdaci za nabavku stalnih sredstava (uzimajući u obzir i nabavku iz sredstava tekuće rezerve) iskazani su u iznosu od 26.003.494,00 KM. Navedeni izdaci odnose se na: rekonstrukciju i investiciono održavanje u iznosu od 19.386.432,00 KM; nabavku opreme 5.241.817,00 KM; nabavku građevina 793.407,00 KM; nabavku ostalih stalnih sredstava 543.254,00 KM; nabavku stalnih sredstava u obliku prava 37.984,00 KM i nabavka zemljišta 600,00 KM.

Napominjemo da je za nabavku motornih vozila u 2003. godini utrošeno 2.133.525,46 KM. Najveći dio nabavljenih motornih vozila nije bio planiran Budžetom za 2003. godinu, a nabavka istih je izvršena iz sredstva tekuće rezerve, preraspodjele sredstava, odnosno značajan broj, zbog nedostataka sredstva za nabavku vozila, je izvršen po sistemu zamjene staro za novo.

Nabavka je vršena kod 15 korisnika a najveći dio nabavke otpada na: Službu za zajedničke poslove organa i tijela FBiH 610.209,49 KM, Federalno ministarstvo odbrane i Vojsku FBiH 551.528,46 KM i Poreska uprava 352.030,00 KM.

Potrebno je da se sve nabavke stalnih sredstava planiraju i da se realizacija vrši na osnovu usvojenog plana iz sredstva odobrenih Budžetom.

Učešće Vlade FBiH u projektima koje finansira međunarodna zajednica iskazani u iznosu od 4.895.799,00 KM (u istim iskazan dio obaveza iz 2002. godine), što je u odnosu na raspoloživa sredstva u budžetu više za 3,07 %. Sredstva koja su planirana Budžetom za 2003. godinu predstavljaju samo dio preuzetih obaveza Vlade FBiH po navedenom osnovu, a realizacija istih je vršena na osnovu odluka Vlade FBiH, iz razloga što nisu bili u planu navedeni projekti koji će se finansirati iz ovih sredstava. Navedeno je imalo za posljedicu da su se sredstva koristila i za namjene koje se ne odnose na naprijed navedeno (otplata kredita Mađarskim željeznicama) kao i prekoračenje budžeta po navedenom osnovu (neadekvatno praćenje odobravanja i utroška sredstava). Također, napominjemo da je revizijom konstatovano da nadležna ministarstva nisu uspostavila adekvatan nadzor nad realizacijom projekata koji se finansiraju dijelom i iz ovih sredstava. Smatramo da nedovoljno planirana sredstva u odnosu na preuzete obaveze, kao i kašnjenje u realizaciji već odobrenih sredstava, može značajno uticati na realizaciju projekata odnosno efikasno korištenje kredita i donacija.

Potrebno je da se u cilju efikasnijeg i efektivnijeg realiziranja projekata koji se finansiraju sredstvima međunarodnih kredita i donacija, a u čijem finansiranju učestvuje Vlada FBiH, u Budžetu FBiH planiraju adekvatna sredstva za njihovu realizaciju, odredi njihova namjena i prati realizacija istih. Također, je potrebno da Federalno ministarstvo finansija kao i nadležna ministarstva u okviru kojih se realizuju projekti, ostvare adekvatan nadzor nad realizacijom istih.

Tekuća rezerva iskazana je u iznosu od 7.906.124,26 KM što je u odnosu na planirana sredstva 6.400.000,00 više za 23,53 %. Ukupno raspoloživa sredstva za tekuću rezervu u 2003. godini iznosila su 10.000.000,00 KM, a iznos istih povećan je na osnovu odluke Vlade FBiH o unutrašnjoj preraspodjeli u iznosu od 3.600.000,00 KM umanjnjem pozicije «Izdaci za kamate» Federalnog ministarstva finansija i

pozicije « Nabavka opreme» Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH (opravdanost navedene preraspodjele ne može se potvrditi). Navedeno predstavlja procentualno značajno povećanje sredstava u odnosu na mogući iznos propisan u Budžetu za 2003. godinu. U revidiranoj godini ukupno je odobreno sredstava tekuće rezerve, na osnovu odluka, u iznosu od 9.843.232,10 KM od čega je realizovano 7.906.124,26 KM (tekuća rezerva Vlade 7.352.851,98 KM, rezerva premijera 396.860,28 KM, rezerva ministra finansija 156.412,00 KM). Najveći dio ne realizovanih odluka po osnove tekuće rezerve odnosi se na tekuću rezervu Vlade FBiH, a što ukazuje da se ne vrši adekvatno praćenje i izvještavanje o realizaciji istih. Vlada FBiH je na posredan način izvještavala Parlament FBiH o realizaciji sredstava tekuće rezerve putem izvještaja o izvršenju Budžeta FBiH (za prvo polugodište 2003. godine), kao i ministar finansija Vladu FBiH putem redovnog tromjesečnog izvještavanja o izvršenju budžeta, a što nije u skladu sa Zakonom o budžetima/proračunima u FBiH. Također, u skladu sa navedenim zakonskim propisom raspodjela sredstava rezervi nije vršena na osnovu prethodno utvrđenih kriterija za raspodjelu ovih sredstava i to budžetskim korisnicima za hitne i nepredviđene izdatke ili za izdatke predviđene u nedovoljnom iznosu u slučaju neodložne potrebe. Zbog naprijed navedenog kao i uvidom u dokumentaciju ne možemo potvrditi da su se sredstva tekuće rezerve koristila u skladu sa zakonskim propisima kako u pogledu visine tako i načina raspolaganja, odnosno da su u cijelosti korištena za namjene koje se mogu smatrati hitnim i nepredviđenim izdacima, koji se pojave u toku budžetske godine.

Potrebno je da se odobravanje, korištenje i izvještavanje o korištenju sredstava tekuće rezerve vrši u skladu sa Zakonom o budžetu/proračunu u FBiH, Zakonom o izvršenju Budžeta FBiH i Zakonom o Budžetu FBiH.

3.4.2.3 Finansijski rezultat

Razlika između ostvarenih prihoda i primitaka u odnosu na rashode i izdataka iskazana u konsolidovanim finansijskim izvještajima, je slijedeća:

R. br.	Opis	Budžet 2003. godina	Ostvareno u 2003. godini	Index (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Prihodi i primici	1.133.000.000	1.013.429.154	89,45
2.	Rashodi i izdaci	1.217.400.000	1.116.302.680	91,70
3.	Deficit	84.300.000	102.873.526	122,03
Pokriće deficita (finansiranje)		84.300.000	37.772.877	44,81

Kao što se vidi iz naprijed navedene tabele ukupno ostvareni rashodi i izdaci iskazani su većem iznosu u odnosu na ostvarene prihode i primitke, odnosno iskazan je deficit u iznosu od 102.873.526,00 KM. Iskazani budžetski deficit u najvećem dijelu je rezultat ostvarenja prihoda u manjem iznosu od planiranih, odnosno neusklađivanja rashoda i izdataka sa ostvarenim prihodima u toku fiskalne godine, što je bila zakonska obaveza. Sagledavajući ovaj problem konstatovano je da se tokom godine nisu kontinuirano poduzimale adekvatnih mjera za naplatu i ubiranje prihoda, kako od strane Federalnog ministarstva finansija tako i svih drugih korisnika koji su odgovorni za naplatu prihoda iz svoje nadležnosti. Pored naprijed navedenog povećanju deficita, od strane budžetskih korisnika doprinijelo je: korištenje budžetskih sredstava tekuće godine za izmirenje prenesenih više stvorenih obaveza iz ranijeg perioda, korištenje sredstava u većem iznosu i za namjene koje nisu planirane Budžetom za 2003. godinu kao i neplaniranje zakonom utvrđenih prava za određenu kategoriju korisnika.

3.5 Nabavka

Revizijom je konstatovano da korisnici budžeta nisu dosljedno prilikom nabavke roba, vršenja usluga i ustupanju radova primjenjivali propisane procedure Uredbom o postupku nabavke roba, vršenju usluga i ustupanju radova. Jedan od razloga za naprijed navedeno je što su u toku 2003, godine izvršene 3 značajne promjene Uredbe o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova, kao i jasno ne definisanje nadležnosti Komisije za prihvatanje, otvaranje i ocjenu ponuda odnosno njeno kasno formiranje od strane Vlade FBiH (formirana 27.03.2003. godine). Ovakav način izmjena i dopuna propisa iz oblasti javnih nabavki doprinio je nedosljednoj primjeni odnosno različitom postupanju po istim od strane korisnika, a što je sve imalo odraza na efikasno, transparentno i racionalno korištenje javnih sredstava. Nedosljedna primjena naprijed navedene uredbe kod korisnika budžeta iskazana je naročito kod nabavki roba i usluga gdje je provođenje procedura za izbor najpovoljnijeg ponuđača trebao biti obavljen od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, odnosno naprijed navedene komisije. Zbog kašnjenja izbora najpovoljnijeg ponuđača, kojeg je trebala da izvrši navedena komisija, budžetski korisnici su se obraćali pismenim putem nadležnim organima, međutim od strane istih nisu davane adekvatne instrukcije odnosno obrazloženje, tako da su budžetski korisnici različito primjenjivale i procedure prilikom navedenih nabavki roba, vršenja usluga odnosno ustupanju radova.

Revizijom finansijskih izvještaja Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH odnosno uvidom u rad Komisije za prihvatanje, otvaranje i ocjenu ponuda, konstatovano je da ista nije imala akte o načinu rada, odlučivanja i odgovornosti. Ne definisana nadležnost i odgovornost navedene komisije, najočitije se ogleda u tome što je u toku drugog kvartala (u toku 5 i 6 mjeseca) ista provela procedure i izvršila izbor najpovoljnijih ponuđača (kancelarijski materijal, čistovni materijal i pribor, prehrambene artikle, kompjuterski materijal ...) a koji je poništen krajem trećeg kvartala (u 8 i 9 mjesecu) od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, bez datog obrazloženja. Nakon navedenog direktor Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH je zadužio stručnu grupu da provede ponovni javni oglas, po kome je naprijed navedena komisija izvršila ponovo izbor najpovoljnijeg ponuđača, a direktor pred kraj fiskalne godine zaključio ugovore. U navedenom slučaju nije se moglo potvrditi opravdanost i ovlaštenje Direktora za poništenje izbora najpovoljnijeg ponuđača izvršenog od strane komisije koju je formirala Vlade FBiH. Također, ne može se potvrditi opravdanost raspisivanja novih javnih oglasa i zaključivanje ugovora pred kraj budžetske godine, sa stanovišta troškova, a uzimajući u obzir da se u navedenom slučaju radilo o budžetskoj 2003. godinu i da su se trebale već provoditi aktivnosti za izbor najpovoljnijeg ponuđača za budžetsku 2004. godinu.

Potrebno je da se nabavke robe, vršenje usluga i ustupanju radova reguliše zakonom, a do donošenja istog da se postupa po procedurama propisanim Uredbom o postupku nabavku robe, vršenja usluga i ustupanju radova.

3.6 Sredstva, potraživanja i obaveze

3.6.1 Novčana sredstva

U konsolidovanim finansijskim izvještajima, novčana sredstva iskazana su u iznosu od 37.013.874,54 KM, a ista se odnose na novčana sredstva na transakcijskim računima, sredstva na podračunu za isplatu gotovine i gotovinu u blagajni. U navedenim novčanim sredstvima iskazan je i dio sredstava blokiranih u Hercegovačkoj banci u iznosu od 17.711.894,10 KM. Međutim, ukupan iznos sredstava blokiranih u navedenoj banci, koji prema prezentiranoj dokumentaciji iznosi 29.562.096,31 KM, revizijom nismo mogli potvrditi iz razloga što su se navedena sredstva od strane korisnika budžeta evidentirana na različitim pozicijama u finansijskim izvještajima odnosno knjigovodstvu, kao i da

iskazano stanje nije usaglašeno sa navedenom bankom. U toku revizije obavješteni smo, od odgovorne osobe, da je u toku usaglašavanje stanja blokiranih sredstva sa Hercegovačkom bankom.

Iako su u skladu sa zakonskim propisima sva novčana sredstva trebala da se iskazuju u okviru JRT, odnosno Glavnoj knjizi trezora i godišnjim finansijskim izvještajima, kao i pored datih preporuka o istom u prethodnim revizijskim izvještajima, revizijom je konstatovano da nije postupljeno u skladu sa navedenim. Navedeno se posebno odnosi na sredstva deponovana na podračunu Federacije- Račun za servisiranje vanjskog duga u Centralnoj banci BiH u iznosu od 4.581.510,19 KM (734.147,89 EUR; 31.855,89 USD i 3.095.782,00 KM) namjenjenih za izmirenje obaveza po vanjskom dugu kao i ostatak novčanih sredstava na ESCROW računu u iznosu od 41.913.984,01 KM, uplaćena po osnovu prodaje preduzeća i banaka na teritoriji FBiH.

Uvidom u primjenu Zakona o Trezoru u FBiH i Uputstva o zatvaranju pojedinačnih računa i otvaranju podračuna za kredite i grantove federalnim budžetskim korisnicima, a u vezi otvaranja podračuna za kredite i grantove odnosno gašenje postojećih transakcijskih računa, revizijom je konstatovano, da nije postupljeno u skladu sa navedenim propisima, posebno u dijelu zatvaranja svih prethodno otvorenih transakcijskih računa, otvaranja novih transakcijskih računa-podračuni u okviru JRT i nadzora nad raspolaganjem sredstvima. Od strane Federalnog ministarstva finansija nije prezentirana relevantna dokumentacija na osnovu koje bi se utvrdio broj korisnika budžeta koji imaju otvorene transakcijske račune – podračune (evidencija se ne vodi u Federalnom ministarstvu finansija), odnosno da je isto uspostavilo adekvatan nadzor nad korištenjem sredstava od strane korisnika na navedenim transakcijskim računima-podračunima. Revizijom kod korisnik budžeta, a vezano za način raspolaganja sredstava na navedenim računima, konstatovano je da ne postoje pisane procedure o načinu evidentiranja transakcija na navedenim računima (evidencija se vodi različito ili se ne vodi) kao i da jedan dio korisnika ne podnosi izvještaje o ostvarenim prihodima i rashodima nadležnim organima. Od strane korisnika budžeta prezentirano je mišljenje Federalnog ministarstva finansija od 05.08.2003. godine da se finansijske transakcije koje se vrše preko podračuna ne obavljaju putem JRT niti se evidentiraju u sistemu Glavne knjige Trezora, što nije u skladu sa Zakonom o Trezoru u FBiH i Uputstvom o zatvaranju pojedinačnih računa i otvaranju podračuna za kredite i grantove federalnim budžetskim korisnicima.

Od strane Federalnog ministarstva finansija, po zahtjevu revizije, sačinjen je i dostavljen Pregled prihoda i rashoda na podračunima u 2003. godini po

izvještajima korisnika, koji se nije mogao potvrditi iz razloga što uz isti nije prezentirana i relevantna dokumentacije. U navedenom pregledu navedeno je 12 transakcijskih računa na kojima je iskazan ostvaren priliv sredstava u iznosu od 9.170.424,38 KM, odliv 7.695.725,61 KM i stanje novčanih sredstava na dan 31.12.2003. godine 1.474.698,77 KM.

Potrebno je da se na osnovu adekvatne dokumentacije utvrdi tačan iznos novčanih sredstava blokiranih u Hercegovačkoj banci, izvrši usaglašavanje istog sa navedenom bankom te poduzmu adekvatne mjere za naplatu.

Da se svi javni prihodi koji pripadaju Federaciji kao i plaćanje svih izdataka vrši preko računa u okviru Jedinstvenog računa Trezora, u skladu sa Zakonom o Trezoru u FBiH.

Da se u skladu sa Zakonom o Trezoru u FBiH svi podračuni otvaraju u okviru Jedinstvenog računa Trezora, kao i da se od strane Federalnog ministarstva finansija podzakonskim aktima reguliše način evidentiranja finasijskih transakcija na podračunima. Također je potrebno da se izvrši uvid u način raspolaganja sredstvima na već otvorenim transakcijskim računima – podračunima i da se isti evidentiraju u skladu sa važećim zakonskim propisima.

3.6.2 Kratkoročna potraživanja i plasmani

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 17.423.769,40 KM, odnose se na potraživanja od pravnih i fizičkih lica za isporučenu robu i usluge i unaprijed plaćenu robu i usluge. Revizijom je konstatovano, kao u izvještaju o izvršenoj reviziji u prethodnoj godini, da veći broj korisnika budžeta, a dio istih je naprijed naveden, nije dosljedno primjenjivao Uputstvo o izvršenju budžeta sa Jedinstvenog računa Trezora, koji se odnosi na usaglašavanje izvršenih uplata od strane kupaca koje su evidentirane u Glavnoj knjizi Trezora sa internim evidencijama budžetskih korisnika (pomoćna knjiga potraživanja). Posebno napominjemo da evidentirani naplaćeni prihod od sopstvene djelatnosti u iznos od 4.200.530,34 KM (što iznosi 31,94 % navedenih prihoda) u Glavnoj knjizi trezora, nije evidentiran po budžetskim korisnicima na koje se isti odnosi odnosno njihovim pomoćnim evidencijama. Zbog naprijed navedenog, kao i činjenicu da najveći broj budžetskih korisnika nije izvršio popis potraživanja na dan 31.12.2003. godine, iznos potraživanja iskazan u knjigovodstvenim evidencijama i finasijskim izvještajima nije se mogao potvrditi.

Kratkoročni plasmani iskazani su u iznosu od 22.352.215,60 KM. Navedeni plasmani odnose se na: potraživanja po kratkoročnim plasmanima evidentiranim u Trezoru 10.436.988,02 KM; na dio sredstva budžetskih korisnika blokiran u Hercegovačkoj banci 11.895.281,21 KM i kratkoročne plasmane korisnika budžeta 19.946,37 KM.

Najveći dio kratkoročnih plasmana evidentiranih u Trezoru u iznosu od 10.138.528,42 KM, odnose se na potraživanja iz prethodnih godina. U izvještaju o izvršenoj reviziji u prethodnoj godini data je preporuka u cilju definisanja statusa iskazanog potraživanja po kratkoročnim plasmanima u iznosu 4.890.220,00 KM i poduzimanje mjera za naplatu datih pozajmica kantonima 5.248.308,42 KM, po kojima Federalno ministarstvo finansija u revidiranoj godini nije postupilo (dio aktivnosti preduzet u 2004. godini).

Dio kratkoročnih potraživanja u iznosu od 298.459,60 KM odnosi se na datu pozajmici Federalnoj upravi civilne zaštite, koja se na osnovu Odluke Vlade FBiH od 23.10.2003. godine, trebala realizovati sa pozicije « Tekuće rezerve Vlade Federacije» u iznosu od 152.600,00 EUR-a. Međutim, revizijom je konstatovano da je rukovodilac Sektora za Trezor, s obzirom da se sredstva tekuće rezerve nisu mogla koristiti za navedene namjene i da se ovakva Odluka nije mogla realizovati, dao Instrukciju o knjiženju uplate po osnovu navedene Odluke Vlade FBiH sa transakcijskog računa Trezora te da se ista evidentira na kratkoročnim plasmanima Trezora. U navedenom slučaju došlo je do izražaja ne funkcionisanje sistema internih kontrola u dijelu raspolaganja javnim sredstvima, a koji ima uticaja na finansijske izvještaje.

Potrebno je da se intenziviraju aktivnosti oko definisanja statusa potraživanja iz ranijih godina kao i da se poduzmu adekvatne mjere za naplatu svih potraživanja.

3.6.3 Dugoročne obaveze

Dugoročne obaveze iskazane su u iznosu od 746.462.318,91 KM, odnose se na dugoročne kredite i zajmove u iznosu od 482.779.606,20 KM i dugoročne obaveze Federalnog ministarstva odbrane i Vojske Federacije 263.183.209,22 KM iskazane po osnovu obaveze za poreze i doprinose na plaću iz prethodnih godina.

Dugoročni krediti i zajmovi u konsolidovanim finansijskim izvještajima iskazani su u iznosu od 482.779.606,20 KM, a odnose se na: obaveze po vanjskom dugu 439.279.606,20 KM (zaduženje u 2003. godini 37.772.877,00 KM); obaveze po kreditima od domaćeg

pozajmljivanja 9.000.000,00 KM i pozajmice sa ESKROW računa 34.500.000,00 KM. Revizijom je konstatovano slijedeće:

- da iskazane obaveze po vanjskom dugu ne predstavljaju stvarni iznos obaveza iz razloga što u Glavnoj knjizi Trezora nije evidentiran ukupan vanjski dug. Prema stanju iskazanom u pomoćnim evidencijama koje vodi Sektor za trezor- Grupi za vanjski dug iskazano je stanje ukupnih obaveza po vanjskom dugu FBiH na dan 31.12.2003. godine u iznosu od 3.416.688.085,00 KM. Po datoj preporuci iz prethodne revizije, a koja se odnosi na utvrđivanje stanja obaveza FBiH po vanjskom dugu kao i evidentiranje istih u Glavnoj knjizi Trezora, u skladu sa Zakonom o Trezoru u FBiH i Zakonom o vanjskom dugu FBiH, nije postupljeno. Od strane Federalnog ministarstva finansija formirana je komisija za popis obaveza po vanjskom dugu, međutim nije prezentirana relevantna dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je ista obavila navedeni popis u cijelosti, odnosno da su po istom poduzete ostale aktivnosti. Iznos ukupnih obaveza po vanjskom dugu, zbog naprijed navedenog, nije se mogao potvrditi, a što kao i sam način vođenja evidencije vanjskog duga (što je i naprijed više puta konstatovano) ima značajan uticaj na tačnost i istinitost iskazanog stanja dugoročnih obaveza u finansijskim izvještajima.
- Iskazane obaveze po kreditima od domaćeg pozajmljivanja odnose se na obaveze po kratkoročnim kreditima (navedeno pogrešno evidentirano kao dugoročni krediti) koje je Vlada FBiH zaključila u 2001. godini sa Universal bankom d.d. Sarajevo i UPI bankom d.d. Sarajevo u iznosima od po 4.500.000,00 KM, a koji su se trebali vratiti iz donacije koja je uplatila Republika Turska u 2002. godini. Revizijom je konstatovano na osnovu uvida u navedene ugovore o kratkoročnim revolving kreditima i aneksima istih, da su se preuzete obaveze po kreditima trebale izmiriti zaključno sa 31.12.2003. godine, međutim otplata kredita nije izvršena a nije ni prezentirana adekvatna dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je provedena zakonska procedura vezano za zaduživanje po navedenom osnovu odnosno prolongiranje kredita. Nakon svega naprijed navedenog ne može se potvrditi opravdanost izdataka za kamata na kratkoročne kredite i troškova upravljanja kreditom koji su samo u 2003. godini iznosili 1.038.653,69 KM, a što je posljedica ne funkcionisanja sistema internih kontrola koje ima odraza na finansijske izvještaje.
- obaveze po osnovu pozajmice sa ESCROW računa iskazane u iznosu od 34.500.000,00 KM nismo mogli potvrditi jer nije prezentirana dokumentacija na osnovu koje bi se utvrdio osnov, svrha i rok pozajmljivanja sredstava sa navedenog računa. Ovo se dodatno potvrđuje i činjenicom da su Budžetom za 2003. godinu planirana

sredstava za povrat navedene pozajmice u iznosu od 40.000.000,00 KM, od čega je realizovano samo 10.000.000,00 KM.

Također, revizijom je konstatovano da obaveze po Ugovoru o kreditnom zaduženju FBiH (za nabavku terminalnog prilaznog radara), zaključenim između Vlade FBiH i Investicijske banke d.o.o. Sarajevo, dana 27.01.2003. godine u iznosu od 7.000.000,00 KM, nisu evidentirane u Glavnoj knjizi Trezora, a nije prezentirana ni dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je provedena propisana zakonska procedura o kreditnom zaduženju FBiH. Vezano za navedeni kredit, kao što je već navedeno, sredstva za otplatu kamata po navedenom kreditu nisu bila planirana u Budžetu za 2003. godinu, a naplata istih u iznosu od 268.744,37 KM izvršena je od strane Investicijske banke d.o.o. Sarajevo iz sredstva od povrata kredita koje joj je Vlada FBiH dala u komisijom. I kamata kao i obaveze po navedenom kreditu nije evidentirana u finansijskim izvještajima i Glavnoj knjizi trezora.

Potrebno je da se utvrde obaveze FBiH po vanjskom dugu u skladu sa Zakonom o Trezoru u FBiH i Zakonom o vanjskom dugu FBiH i na osnovu konstatovanog stanja u skladu sa zakonskim propisima evidentiraju u Glavnoj knjizi Trezora.

Da se utvrdi opravdanost zaduženja po kratkoročnim revolving kreditima u iznosu od 9.000.000,00 KM kao i pripadajućih kamata i troškova upravljanja kreditima, odnosno da se na osnovu utvrđenog stanje donesu adekvatne mjere u cilju rješavanja istog, u skladu sa zakonskim propisima.

Da se izvrši uvid u dokumentaciju vezano za pozajmicu sa ESCROW računa i na osnovu toga poduzmu adekvatne mjere u pogledu regulisanja navedene obaveze.

Da se izvrši uvid u dokumentaciju vezano za zaduživanje FBiH po kreditu za nabavku terminalnog prilaznog radara u iznosu od 7.000.000,00 KM, stim da se uskladi sa zakonskim i podzakonskim aktima i da se isti u skladu sa Zakonom o Trezoru u FBiH evidentira u Glavnoj knjizi Trezora.

Da se zaduživanje i izdavanje garancija Federacije BiH vrši u skladu sa Zakonom o budžetima/proračunima u FBiH, Zakonom o Trezoru u FBiH te Uredbom o uslovima zaduživanja i izdavanja garancija Federacije BiH, kantona, gradova, općina i institucija javnog sektora u FBiH, odnosno da odluku o zaduženju i jamstvu donosi Parlament FBiH u skladu sa iznosima i namjenama utvrđenim godišnjim budžetom.

3.6.4 Popis imovine, potraživanja i obaveza na dan 31.12.2003. godine

Zakonsku obavezu usaglašavanja stanja iskazanog u knjigovodstvenim evidencijama sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom (inventurom) na dan 31.12.2003. godine, nije izvršio najveći broj korisnika budžeta, kako kod stalnih sredstava tako i potraživanja, obaveza i novčanih sredstava. Ovo nije samo konstatacija data u izvještajima o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2003. godinu, već se isto konstatuje kontinuirano iz godine u godinu (tri godine) i daju preporuke po kojima se ne postupa. Navedenom posebnu značajnost daje to da isto nije izvršeno upravo od strane korisnika budžeta koji raspolažu sa najvećom vrijednošću stalnih sredstava odnosno sa najvećim iznosom obaveza i potraživanja (Federalno ministarstvo odbrane i Vojska FBiH; Ministarstvo unutrašnjih poslova; Federalno ministarstvo financija; Carinska uprava; Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH; Federalno ministarstvo za pitanje boraca, invalida odbrambeno oslobodilačkog rata; Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva). Probleme vezano za usklađivanje stvarnog stanja, posebno stalnih sredstva, predstavlja ne usaglašenost pomoćnih evidencija sa Glavnom knjigom Trezora, koje su obavezni da vode korisnici budžeta, kao i ne postojanje pisanih procedura o evidentiranju i zaduženju opreme date na korištenje kako unutar samih korisnika tako i opreme date drugim korisnicima odnosno uzete opreme na korištenje (što je postala uobičajena praksa).

Evidencija nekretnina, na kojima federalna tijela imaju pravo raspolaganja, koju vodi Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH nepotpuna je i ne sadrži relevantne podatke o pravu vlasništva nad imovinom tj. radi li se o imovini BiH ili FBiH. Revizijom se nije moglo potvrditi da su pokrenute aktivnosti vezano za donošenje propisa kojim će se utvrditi pravo vlasništvo nad imovinom koja pripada FBiH. Navedeno je bitno i iz razloga što bi se rješavanjem ovog problema (pravo vlasništva nad objektima) mogao dobrim dijelom riješiti problem smještaja federalnih organa i institucija, a samim tim i smanjiti troškovi unajmljivanja prostora i troškovi održavanja objekata.

Vezano za potraživanja iskazana u Budžetu (potraživanja evidentirana u Glavnoj knjizi trezora na Budžetu kao organizacionoj jedinici), za koje je prethodnom revizijom data preporuka za definisanje statusa ovih sredstava odnosno naplate istih, od strane Federalnog ministarstva finansija formirana je Komisija za popis potraživanja u Trezoru sa ciljem utvrđivanja činjeničnog stanja. Navedena komisija je sačinila izvještaj o izvršenom popisu, dana 04.04.2004. godine, a uvidom

u isti konstatovano je da je samo iskazano činjenično stanje kao i da od strane Federalnog ministarstva finansija nisu poduzete dalje aktivnosti, koje su se trebale preduzeti uzimajući u obzir značaj navedenih potraživanja.

Uzimajući u obzir naprijed navedeno, kao i konstatovano u izvještajima o izvršenoj reviziji korisnika budžeta (kao i nalaze iz prethodnih revizija), ne možemo potvrditi da iskazana stanja stalnih sredstava, potraživanja, novčanih sredstava i obaveza u konsolidovanim finansijskim izvještajima na dana 31.12.2003. godine odražavaju stvarno stanje istih, odnosno da se od strane korisnika budžeta preduzimaju adekvatne mjere u cilju zaštite imovine, naplate potraživanja kao i utvrđivanja i iskazivanja obaveza u skladu sa zakonskim propisima, a na osnovu relevantne dokumentacije.

Potrebno je da se u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima vrši usaglašavanje stanja iskazanog u knjigovodstvenim evidencijama sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom (inventurom), odnosno da se kontinuirano vrši usaglašavanje stanja iskazanog u pomoćnim evidencijama stalnih sredstva sa stanjem iskazanim u Glavnoj knjizi Trezora. Također je potrebno da se donesu pisane procedure o načinu evidentiranja i zaduženja opreme date na korištenje kako unutar samog korisnika tako i opreme date drugim organima i institucijama odnosno uzete opreme na korištenje.

Da se pokrene postupak za donošenje posebnog propisa o podjeli imovine između BiH i FBiH.

Da se po Izvještaju Komisije za popis potraživanja u Trezoru, od strane Federalnog ministarstva finansija, preduzmu potrebne aktivnosti u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja i preduzimanja adekvatnih mjera u cilju utvrđivanja statusa i naplate istih .

4. ZAKLJUČNE KONSTATACIJE

Predmetni izvještaj je urađen na drugačiji način u odnosu na dosadašnju praksu pisanja istog s namjerom da se skrene pažnja na bitnu problematiku u radu državnih organa i organizacija odnosno institucija, a s ciljem davanja objektivnog i istinitog prikaza načina upravljanja, korištenja i potrošnje javnih sredstava, odgovornosti menadžmenta u javnoj administraciji kao i postupanje istog po preporukama datim u prethodnim revizijama, te zaključcima Parlamenta.FBiH.

Sagledavajući rezultate revizije finansijskog poslovanja budžetskih korisnika za 2003. godinu, kroz data revizijska mišljenja odnosno nalaze, može se zaključiti da su u poslovanju budžetskih korisnika i ove godine utvrđeni određeni propusti i nepravilnosti, kao i da se značajan broj istih kontinuirano ponavlja od početka rada revizije. Navedeno je evidentirano u izvještajima o izvršenoj reviziji svakog revidiranog budžetskog korisnika sa datim preporukama u cilju otklanjanja konstatovanih nedostataka. Vezano za zakonitost i transparentnost finansijskog poslovanja kao i javne odgovornosti menadžmenta za zakonitost i efikasnost rada, konstatovano je da i u revidiranoj godini kao i prethodnim godinama nije uspostavljen adekvatan odnosno funkcionalan sistema internih kontrola, a što je imalo za posljedicu da se nisu provodili u cijelosti zakonski i podzakonski akti, kako u planiranju, izvršenju i nadzoru nad izvršenjem Budžeta FBiH za 2003. godinu, tako i u donošenju podzakonskih akata koji su se odnosili na izvršenje istog. Konstatovani propusti i nepravilnosti, koji se kontinuirano ponavljaju iz godine u godinu, najvećim dijelom odnose se na: izradu i donošenje budžeta; uravnoteženje budžeta; korištenja budžetskih sredstava samo za namjene koje su određene Budžetom i to do visine utvrđene u njegovom posebnom dijelu; uplatu i evidentiranje svih prihoda i rashoda preko JRT odnosno u Glavnoj knjizi Trezora; popisu imovine, potraživanja i obaveza, kao i zaduživanja FBiH. Vezano za konkretne nalaze, a uzimajući u obzir visinu sredstava koja su odobrena budžetom kao i konstatovane propuste i nedostatke revizijom (koji se kontinuirano ponavljaju), posebno ukazujemo na neadekvatan nadzor koji je trebalo da vrši Federalno ministarstvo finansija nad korištenjem sredstava od strane Federalnog ministarstva odbrane, Vojske Federacije i Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata, kao i nepotpunu zakonsku regulativu u oblasti ovih organa Federacije. Značajno je napomenuti i nedostatke vezane za zakonsku regulativu u oblasti unutrašnjih poslova, probleme u

vezi vlasništva i podjele imovine između Države i Federacije, kao i načina financiranja institucija čiji status nije riješen.

I ako je od ukupno 26 revidiranih korisnika budžeta za 8 dato nepovoljno mišljenje, što predstavlja određeno poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu, treba naglasiti da je nepovoljno mišljenje dato korisnicima budžeta koji imaju bitan uticaj na donošenje i izvršenje budžeta, te da su kod istih utvrđeni značajni propusti i nepravilnosti. Zbog navedenog, u cilju otklanjanja konstatovanih nepravilnosti, potrebno je da nadležni organi i institucije izvrše adekvatne analize i na osnovu istih poduzmu određene mjere u cilju otklanjanja grešaka i nedostataka kao i utvrđivanja odgovornosti menadžmenta.

Da bi se konstatovani nedostaci i propusti otklonili u što kraćem roku, prethodno je potrebno da korisnici budžeta odnosno menadžment istog, uspostave i razviju kontrole i na odgovarajući način ih implementiraju u radu sa uspostavljenim mehanizmom nadgledanja njihovog poštivanja, odnosno organizuju takav sistem internih kontrola koji će obezbijediti efikasnu zaštitu imovine, sprečavanje i otkrivanje prevara i grešaka, tačnost i potpunost računovodstvenih evidencija i pravovremenog pripremanja pouzdanih finansijskih izvještaja.

Smatramo, kao što smo naveli i u prethodnom izvještaju, da je potrebno razvijati aktivan dijalog između Parlamenta FBiH (odbora) i Ureda za reviziju budžeta/proračuna u FBiH sa jedne strane te Parlamenta FBiH i Vlade FBiH sa druge strane, kao i povećanje saradnje istih posebno kod donošenja i provođenja zakonskih i podzakonskih akata. Pored naprijed navedenog također je potrebno veće angažovanje Vlade FBiH, a posebno Predsjednika Vlade, zamjenika Predsjednika kao i Federalnog ministarstva financija, svako u okviru svoje nadležnosti, a sve u cilju povećanja efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti korištenja javnih sredstava, odnosno dosljedne primjene zakonskih propisa.

Ured za reviziju budžeta/proračuna FBiH, kao neovisna revizijska institucija, u svom radu posebnu pažnju posvećuje između ostalog i okruženju u kojem korisnici budžeta rade i djeluju, kao jednom od elemenata objektivnog i istinitog sagledavanja stvarnog stanja poslovanja, a što je sadržano i u izvještajima o izvršenoj reviziji.

Zamjenik generalnog revizora

Generalni revizor

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Mr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

s.r.

s.r.